

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

อดิศร หนั่นคำจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2549

FACTORS INFLUENCING POLICY IMPLEMENTATION OF BUDDHIST WAY SCHOOL :
A CASE STUDY OF THAWSI SCHOOL, WATTANA DISTRICT, BAHGKOK METROPOLIS

A THESIS

BY

ADISON HNUNKUMJORN

Presented In partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education degree In Public Policy

At srinakharinwirot University

May 2006

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

อดิศร หนั่นคำจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

FACTORS INFLUENCING POLICY IMPLEMENTATION OF BUDDHIST WAY SCHOOL :
A CASE STUDY OF THAWSI SCHOOL, WATTANA DISTRICT, BAHGKOK METROPOLIS

A THESIS

BY

ADISON HNUNKUMJORN

Presented In partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education degree In Public Policy

At srinakharinwirot University

May 2006

Copyright 2006 Srinakharinwirot University

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

อดิศร หนั่นคำจร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2549

อดิศร นันคำจร. (2549) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ปร.ม.

(นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการ

ควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก, อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิวงาม)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนโยบาย

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร, ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ one way ANOVA, Independent t-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติมีแนวโน้มไปในทางที่ดี จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า กลุ่มครูกับกลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธมีแนวโน้มไปในทางที่ดี

FACTORS INFLUENCING POLICY IMPLEMENTATION OF BUDDHIST WAY SCHOOL :
A CASE STUDY OF THAWSI SCHOOL, WATTANA DISTRICT, BAHGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

ADISON HNUNKUMJORN

Presented In partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education degree In Public Policy

At srinakharinwirot University

May 2006

Adison Hnunkumjorn. (2549). Factors Influencing Policy Implementation of Buddhist Way School : A Case Study of Thawsi School, Wattana District, Bangkok Metropolis. Master Thesis, M.P.A. (Public Policy). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist Prof. Dr. Worapit Meemak. Dr. Suchart Piwngam)

This research aimed to study the results of the implementation of policy on Buddhist Way School and factors affecting its success of the policy

112 persons : Administrators, teachers, students, and parents of Thawsi School, Wattana District, Bangkok Metropolitan; were samples to be studied. Instruments used in this research were questionnaire and in-depth interview. Data were analyzed through One Way ANOVA, Independent t-test, and Stepwise Regression Analysis

The findings are as follows:

1. The result of implementing policy of Buddhist Way School as positive. Through statistical analysis there is different opinion between teachers and parents to the implementation of Buddhist way in that the parents believed that the policy implementation of policy on Buddhist Way School with statistical significance as 0.05 level.

2. Political environment, social environment, economic environment, communication, and characteristics of implementing agency have influence to the implementation of policy Buddhist Way School with statistical significance of 0.05 level.

3. The teachers' expectation towards the students' behavior in Buddhist Way School has positive trend.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ
ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ของ

อดิศร หนั่นคำจร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. สุชาติ ผิวงาม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์จักราทิตย์ ธนาคม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาขวลิต)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ท่านเป็นอาจารย์ที่ให้ความเป็นกันเองกับลูกศิษย์และเมตตาสอนลูกศิษย์เสมือนหนึ่งต้องการให้ศิษย์เข้าใจสิ่งที่ท่านนำเสนออย่างแจ่มแจ้ง ขอเจริญพรขอบคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์จักราทิพย์ ธนาคม ที่คอยกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ ตามมุมมองของลูกศิษย์จะเป็นเรื่องที่ยาก แต่ท่านอาจารย์จะทำให้ลูกศิษย์เห็นเป็นเรื่องง่าย ๆ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้สึกมีกำลังใจทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และอีกท่านคือ อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิวงาม ท่านเป็นอาจารย์ที่มีวิญญูณของ รัฐประศาสนศาสตร์อยู่เต็มหัวใจ ต้องการให้เหล่าศิษย์เข้าใจและซึมซับเอาวิถีแห่งการเรียนรู้แห่งศาสตร์ การปกครองสมัยเก่าผสมผสานเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่

เจริญพรขอบคุณ ญาติโยมสาธุชนทั้งหลาย โดยเฉพาะลุงไพบูลย์ ชินศรี ที่ได้คอยช่วยอุปถัมภ์สนับสนุน รวมทั้งเพื่อนๆ ร่วมรุ่น ญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจตลอดเวลาที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตามปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสิ้นลง แต่ภาระหน้าที่ที่เราจะต้องทำต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของสังคมหรือของประเทศชาตินั้น ยังคงรอเราอยู่ จะขอใช้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นบันได พูทาง เพื่อก้าวไปสู่สร้างสิ่งที่เป็นคุณงามความดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตามเจตนารมณ์ของรัฐประศาสนศาสตร์ สืบไป

พระมหาอดิศร นันคำจร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
กรอบการศึกษาการนํานโยบายไปปฏิบัติ.....	7
การวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนํานโยบายไปปฏิบัติ.....	17
วรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ	
ในการนํานโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ.....	18
วรรณกรรมที่เกี่ยวกับโรงเรียนวิถีพุทธ.....	23
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 3 ฉบับ.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	42
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
สรุปผลการวิจัย.....	55
การค้นพบ.....	55
การอภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	71
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	85

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครู.....	38
2	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง.....	40
3	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน.....	41
4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของครูเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ.....	42
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของผู้ปกครองเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ.....	43
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักเรียนเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ.....	43
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ของครูจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ของผู้ปกครองจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	46
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ของนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	47
10	แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จ ของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้ปกครอง.....	48
11	วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการนํานโยบาย โครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ของครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร	49

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของครู
ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถิพุทธจำแนกตามรายด้าน..... 50
- 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวัง
ของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถิพุทธ
จำแนกตามรายด้าน..... 51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยล้วนมีรากฐานที่สำคัญมาจากพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตได้รับการหล่อหลอมเกลาจิตใจจากหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร . 2547:1)

การศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาและผู้ใหญ่ทั้งหลายในอดีตอันยาวนานของไทย มีฐานการใช้พุทธธรรมมาอบรมสั่งสอนแต่อาจไม่มีระบบของการศึกษาบังคับอย่างในยุคปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันจะมีการศึกษาภาคบังคับแก่คนส่วนใหญ่แต่ก็ได้นำเอาพุทธธรรมมาเป็นฐานของการศึกษา แต่นำระบบและองค์ความรู้ตามโลกนิยมโดยมีฐานจากประเทศตะวันตกมาเป็นแกนในการจัดการศึกษา ทำให้วิถีชีวิตคนไทยส่วนใหญ่เปลี่ยนไปในทางที่เหินห่างพระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่มีอยู่แล้วทวีความรุนแรงมากขึ้น (ไพรัช สุแสนสุข; บรรเจอดพร รัตนพันธุ์. 2546 : 23-26)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้พระเถระานุเถระชั้นผู้ใหญ่หลายท่าน นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และบุคคลทั่วไปมีความห่วงใยเด็กและเยาวชนไทยที่กำลังเติบโตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว “มีสิ่งยั่วยุหมอมเมามากมายว่า ทำอย่างไรเด็กและเยาวชนไทยจะมีคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง สามารถเผชิญกับปัญหา รู้เท่าทันปัญหาและใช้ปัญญาจัดการกับปัญหาได้” (พระธรรมปิฎก . 2547 : 33) ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายความล้ำค่าของพุทธธรรมและจากการที่เป็นฐานของวัฒนธรรมไทยมาแต่อดีต พระเทพโสภณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้แทนตามมติความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมไปพิจารณาสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2544 ในหลักสูตรมีมาตรฐานวิชาพระพุทธศาสนาว่า

“ **มาตรฐาน ส.1.1** เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส.1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส.1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนาพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาดตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ”

เพื่อให้โรงเรียนทั่วประเทศมีรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเป็นแบบเดียวกัน โดยไม่บิดเบือนหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา กระทรวงศึกษาธิการจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาจากการเสนอของพระเทพโสภณ คณะกรรมการชุดนี้นำโดยพระเทพโสภณได้จัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางพระพุทธศาสนาและพิมพ์เป็นหนังสือเรื่อง “การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔” และได้นำเสนอที่ประชุมเรื่อง “หลักสูตรใหม่เด็กไทยพัฒนา: หัวใจปฏิรูปการศึกษา” ซึ่งมี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . 2547:26-28) จากการเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการนำโดย ดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ขณะนั้น) ได้กำหนด 1 ใน 12 นโยบายว่า “ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและกีฬาในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน” (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 8 . 2548: ออนไลน์) ผลจากการกำหนดนโยบาย โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จึงก่อกำเนิดขึ้นโดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยการฝึกอบรมให้ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกๆ ด้าน

ในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธไว้อย่างมีขั้นตอนเรียกว่า วิถีปฏิบัติ 5 ประเด็น คือ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ เช่น การเตรียมการเตรียมทั้งบุคลากร ผู้เกี่ยวข้องแผนงาน ทรัพยากร ที่มุ่งสร้างศรัทธาและฉันทะในการพัฒนา การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จัดเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามหรือปัญญา วุฒิธรรมในการพัฒนาผู้เรียน การดำเนินการพัฒนาทั้งผู้เรียนและบุคลากรตามระบบไตรสิกขาอย่าง คือการดูแลสนับสนุนใกล้ชิดด้วยท่าทีของความเป็นกัลยาณมิตร จากนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยอิทธิบาท 4 และหลักอุปัฏฐาธรรมคือ ความไม่สันโดษในกุศลธรรมและความไม่ย่อหย่อนในการพากเพียร ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารแต่เป็นฐานสู่การพัฒนาในลำดับต่อไป คือ ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 2) การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ เช่น บูรณาการพุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อนำไปสู่การรู้ เข้าใจ ความจริง 3) กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายต่อเนื่องเป็นวิถีชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดมีการฝึกปฏิบัติเสมอ ๆ ทั้งด้านความประพฤติ (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา (ปัญญา) เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปทั้ง 3 ด้าน เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โครงการพรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น 4) การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ ในลักษณะ สอนให้รู้ ทำได้ดู อยู่ให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรมีคุณลักษณะที่ดีตามวิถีพุทธ เช่น ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และพัฒนาตนให้ดำเนินชีวิตที่ดั่งาม ลด ละ เลิกอบายมุข การถือศีล 5 เป็นแบบอย่าง

ที่ดี และ 5) การก่อคุณสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน คือจะมีลักษณะของการร่วมมือทั้งสถานศึกษา บ้าน วัด และสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนด้วยศรัทธาและฉันทะ ที่จะพัฒนาทั้งนักเรียนและสังคมตามวิถีแห่งพุทธธรรมเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . 2547:83-104) โครงการโรงเรียนวิถีพุทธจึงเป็นที่คาดหวังว่า จะเป็นการผนึกกำลังของบ้าน วัด และโรงเรียนที่จะปกป้องคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนไทยอันเป็นอนาคตและความหวังของชาติให้เติบโตขึ้นอย่างเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำที่ดีของประเทศชาติในทุกภาคส่วน และปัญหาสังคมต่าง ๆ จะลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . 2547:6)

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน จากสถิติอาญาที่น่าสนใจรายเดือนทั่วราชอาณาจักรระหว่างเดือน มกราคม – พฤษภาคม พ.ศ. 2548 บางคดีที่จับได้เมื่อคิดเป็นร้อยละ ดังนี้ ชาวต่างชาติโดยเจตนา 38.93 % ลักทรัพย์ 30.61 % ฉ้อโกง 19.74 % (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ . 2548 : ออนไลน์) และจากการเปิดเผยของนายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถึงหญิงที่ถูกข่มขืนและถูกข่มขืนแล้วซ้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ.2546 พบว่า เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดสูงถึง 1,735 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 2,416 ราย หรือ 39.25 % ในปี พ.ศ.2547 โดยเยาวชนอายุระหว่าง 15-18 เป็นผู้กระทำผิดทางเพศมากที่สุด ปี พ.ศ.2546 สูงถึง 1,520 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 2,092 ราย ในปี พ.ศ.2547 หรือ 38 % ยิ่งไปกว่านั้นในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2548 พบสูงถึง 4,931 ราย (สังคมใกล้เดือดร้อน แฉข่มขืนวันละ 12 ราย . 2548 : ออนไลน์) และยิ่งกว่านั้นมีเด็กหญิงอายุ 14 เสพยาและมั่วสุมทางเพศแบบเช็กซ์หนุ่มเป็นประจำกับเพื่อนรุ่นพี่ถึง 3 คน (ด.ญ.14 พี่กัญญา เช็กซ์หนุ่ม 3 นักเรียน . 2548 :ออนไลน์) ล่าสุดผู้สื่อข่าวรายงานว่าอายุเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนน้อยลงคือ 4-5 ขวบเท่านั้น (ฮือฮา ไฉนหนู กทม. 4 ขวบ ชดสุรา . 2548 : ออนไลน์)

สถานการณ์เช่นนี้ บ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่าศีลธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทยและสถาบันครอบครัวเสื่อมสลายและนับวันทวีความรุนแรงขึ้น สาเหตุอาจมาจากรัฐไม่มีความจริงจังกับการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น สถานเริงรมย์ บ่อนการพนัน การมอมเมาจากสื่อลามก ยาเสพติดให้โทษ เมื่อไม่มีความจริงจังกลับสนับสนุนอนุญาตให้มีการผลิตสุราเสรีในปี พ.ศ.2546 (ฮือฮา ไฉนหนู กทม. 4 ขวบ ชดสุรา . 2548 : ออนไลน์) สุราสิ่งเสพติดเพิ่มมากขึ้นมีวางตามตลาดทั่วไป ทำให้การบริโภคต่อหัวสูงขึ้น และกระแสแห่งแฟชั่นสายเดี่ยว เหวลอยที่กำลังเป็นที่นิยมของเด็กและวัยรุ่น การแต่งตัวที่ไม่เหมาะสม ไม่สุภาพเรียบร้อย เป็นปัญหาของสังคมในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่นำไปปฏิบัติแล้ว จะช่วยบรรเทาเบาบางปัญหาเหล่านี้ได้หรือไม่ มีการปฏิบัติได้ผลจริงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายโรงเรียนวิถี

พุทธไปปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเยาวชนไทยให้เปรียบพร้อมด้วยการกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ด้วย ศิล สมาธิ และใช้ปัญญาพิจารณาก่อนเสพสิ่งต่าง ๆ ในรูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ
3. เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติแล้ว สามารถนำผลจากการศึกษาวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง การวางแผน การกำหนดและการนํานโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองของนักเรียนและนักเรียนของโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548 โดยแบ่งกลุ่มประชากรเป็น 3 กลุ่มคือ
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู
 - 1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6
 - 1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 โดยการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

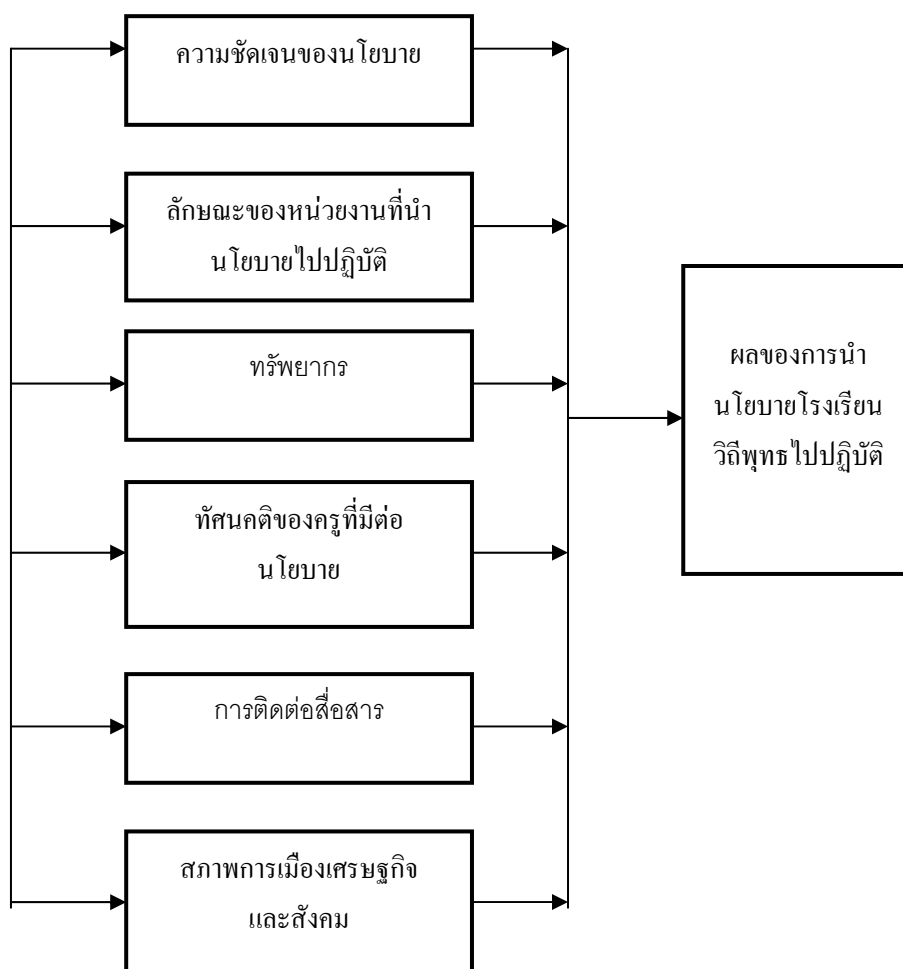
ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 ความชัดเจนของนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ
 - 1.2 ลักษณะของหน่วยงานที่นํานโยบายไปปฏิบัติ
 - 1.3 ทรัพยากร
 - 1.4 ทักษะของครู
 - 1.5 การติดต่อสื่อสาร
 - 1.6 สภาพแวดล้อมทางการเมือง
 - 1.7สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และ
 - 1.8สภาพแวดล้อมทางสังคม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการนํานโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาอย่างบูรณาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ความชัดเจนของนโยบาย ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทัศนคติของครู การติดต่อสื่อสาร สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 3 ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธมีแนวโน้มไปในทางที่ดี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กรอบการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2. การวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. วรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ
4. วรรณกรรมเกี่ยวกับโรงเรียนวิถีพุทธ
5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

กรอบการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ริปลีย์และ แฟรงกลิน (Ripley; & Franklin. 1982 : 4) ได้ศึกษาและนิยามศัพท์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติคือ สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากกฎหมายได้รับการอนุมัติให้มีโครงการ, นโยบาย, เงินช่วยเหลือ หรือสิ่งอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม งาน ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติได้รวมสิ่งที่ต้องทำและไม่ต้องทำไว้ ผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีหลากหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการจะมีบทบาทตรงนี้มาก การนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีแผน โครงการ ที่จะทำให้นโยบายนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

แรนดัล และ แฟรงกลิน (มรกต คงสมพรต. 2545 : 23 ; อ้างอิงจาก Ripley; & Franklin. 1982. Bureaucracy and Policy Implementation) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญ 5 ประการของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งประกอบไปด้วย

1. ผู้เกี่ยวข้อง

การนำนโยบายไปปฏิบัติมีผู้เกี่ยวข้องมากมาย สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา การมีส่วนร่วมมักเปิดกว้างและปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ผู้เกี่ยวข้องอาจจะแบ่งออกจนถึงกลุ่มย่อยซึ่งมักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานการณ์

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของนโยบายหนึ่งๆ มักมีลักษณะหลากหลาย และแตกต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากการเจรจาต่อรอง และการประนีประนอมกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่ม

3. การขยายตัวของรัฐบาล และโครงการต่างๆ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับนโยบายต่างๆ ต้องมีจำนวนและขอบเขตเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจากหลายกระทรวงในหลายระดับ

นโยบายระดับชาติที่มีความสำคัญสูง มักไม่สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยเพียงกระทรวงเดียวได้ จำเป็นต้องมีหลายหน่วยงานจากหลายกระทรวงเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะยุ่งยากสลับซับซ้อน ต้องอาศัยการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุม

การนำนโยบายไปปฏิบัติมักเผชิญกับปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

เอ็ดเวิร์ด และชาร์คานสกี (มรกด คงสมพรต. 2545 : 27 ; อ้างอิงจาก Edwards ; & sharkansky. 1997. The Policy Predicament) ได้อธิบายว่า การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การศึกษาระบบราชการนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการคือ ผู้ที่ควบคุมกำลังคน งบประมาณพัสดุ ครุภัณฑ์ และอำนาจทางกฎหมายของรัฐบาล ข้าราชการเป็นกลุ่มเดียวที่ได้รับมอบอำนาจในการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติจากทั้งองค์กรฝ่ายบริหาร ตุลาการและนิติบัญญัติ ความสำคัญของหน่วยงานราชการที่เป็นหัวใจของกระบวนการนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัตินี้ ทำให้ต้องศึกษากลไกและพฤติกรรมต่างๆ ในองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า มีส่วนกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายอย่างไร และเสนอแนวความคิดว่ามีปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติการ ซึ่งผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องมีความสนใจ คือ

1. ระบบการติดต่อสื่อสาร(communication)

บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องทำอะไร เมื่อไร และอย่างไร การสั่งงานตลอดจนคำสั่งต่างๆ ต้องมีความชัดเจน และตรงจุด รวมทั้งไม่ขัดแย้งกับคำสั่งอื่น

2. ทรัพยากร (resources) และอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร

การนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลดีนั้น จะต้องมทรัพยากรสนับสนุน อันได้แก่ จำนวน และคุณภาพของบุคลากร ข้อมูลที่ทันสมัย การมอบอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ การให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่าง

3. ภูมิหลังและค่านิยมของผู้ปฏิบัติ (disposition of implementators)

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้น ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ นโยบายหรือโครงการนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เพราะผู้ปฏิบัติจะมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจและ ตัดสินใจจึงเป็นการเปิดช่องให้ผู้ปฏิบัติมีโอกาสที่จะบิดเบือนเจตนารมณ์ของนโยบายได้ เช่น เลือกปฏิบัติ เฉพาะคำสั่งหรือข้อบังคับที่ไม่ขัดต่อความรู้สึก ค่านิยม และผลประโยชน์ส่วนตน หรือบิดเบือนคำสั่ง ทำให้ ผลลัพธ์ที่ออกมาต่างกับเจตนารมณ์เดิมของนโยบาย

4. โครงสร้างของระบบราชการ (Bureaucratic Structure) และขั้นตอนมาตรฐานในการทำงาน (Standard Operating Procedures)

ปัจจัยนี้มีความสำคัญอีกประการหนึ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะวิธีการทำงานที่ถูกกำหนดเป็นขั้นตอนตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ประกอบด้วยกฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของทางราชการ จะเป็นกลไกที่เอื้อประโยชน์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่หากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ขาดความ ยืดหยุ่น ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5. การติดตามผล (Follow-Up) เพื่อให้ทราบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มี ปัญหาและอุปสรรคอย่างไร และควรจะต้องหามาตรการใดแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ

เพรสแมน และวิลด์ฟสกี (สุพร เสียนสลาย. 2539 : 106 ; อ้างอิงจาก Pressman ; & Wildavsky. 1979. Implementation) ได้เสนอผลงานเรื่อง Implementation เมื่อปี 1973 เป็นกรณีศึกษา เกี่ยวกับการนำนโยบายสร้างงานให้ชนกลุ่มน้อยไปปฏิบัติ ที่นครโอคแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา เมื่อปี 1996 นโยบายมีเป้าหมายจะสร้างงานให้ชนกลุ่มน้อย 3,000 งาน โดยใช้วิธีการให้เงิน กึ่งช่วยเหลือกึ่งให้กู้แก่การทำเรือโอคแลนด์ จำนวน 23.3 ล้านเหรียญไปพัฒนากิจการเพื่อให้เกิดการจ้าง งานแก่ชนกลุ่มน้อย แต่ปรากฏว่าเมื่อเวลาผ่านพ้นไปสามปี สามารถสร้างงานได้เพียง 50 งาน ต่ำกว่า เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ถึง 2,950 งาน สามารถใช้จ่ายเงินงบประมาณได้เพียง 13 เปอร์เซ็นต์ การศึกษา ของเพรสแมนและวิลด์ฟสกีในครั้งนี้ นับว่าเป็นการบุกเบิกการศึกษาวิจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ แม้ จะไม่ได้มีการนำเสนอตัวแบบเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่พวกเขาก็ได้นำเสนอ คำเตือนเชิงชี้แนะขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ควรแยกจากนโยบาย และจะต้องไม่มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นมาภายหลัง และเป็นอิสระจากการกำหนดนโยบาย
2. ผู้ออกแบบนโยบายควรหาวิธีการโดยตรง ในการบรรลุเป้าหมายของนโยบายมาใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการมีจุดในการตัดสินใจ และเรื่องที่ต้องทำการตกลงกัน มากเกินไปจนเกิดความซับซ้อนในการทำงานร่วมกัน เพรสแมนกับวิลด์ฟสกี เห็นว่าควรให้ความสนใจกับการสร้างองค์การบริหารนโยบายหรือโครงการขึ้นมาใหม่
3. ควรพิจารณาอย่างระมัดระวังถึงทฤษฎีที่เป็นรากฐานของนโยบายว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
4. ความต่อเนื่องของภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การหายไปของผู้ปฏิบัติงานสำคัญ จะทำให้เกิดความวุ่นวายในโครงการ
5. ความง่ายของนโยบายเป็นสิ่งที่ต้องการมาก

แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (เสถียร หอมขจร. 2543 : 1 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1979) ได้เสนอตัวแบบซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย และการนำไปปฏิบัติว่าประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 6 ตัว ซึ่งตัวแปรเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัตินโยบายไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง คือล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ โดยมีตัวแปรดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีไว้เพื่อกำหนดสิ่งที่เป็นรูปธรรมและระบุมมาตรฐานของการปฏิบัติขึ้นเพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการ ซึ่งมาตรฐานและวัตถุประสงค์ทั้งหลายที่กำหนดขึ้นจะต้องเห็นได้ชัดและง่ายต่อการตรวจสอบและประเมินผล

2. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึงโครงสร้างของหน่วยงานและแบบแผนความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- 2.1 ความสามารถและขนาดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

- 2.2 ระดับการควบคุมตามสายการบังคับบัญชาต่อการตัดสินใจของหน่วยย่อยๆ ภายในองค์การ รวมทั้งกระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติภายในองค์การ

- 2.3 ทรัพยากรทางการเงินของหน่วยงาน เช่น การสนับสนุนจากฝ่ายรัฐสภา และฝ่ายบริหาร

- 2.4 ความสำคัญของหน่วยงาน

- 2.5 ระดับของการเปิดกว้างของการสื่อสารติดต่อภายในองค์การ เช่นเครือข่ายของการสื่อสารภายในองค์การทั้งแนวตั้ง และแนวนอน รวมไปถึงการให้เสรีภาพอย่างเต็มที่ในการสื่อสารติดต่อกับบุคคลที่อยู่ภายนอกด้วย

2.6 ความสัมพันธ์ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการกับผู้นำนโยบายและองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติ

3. ทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติตามนโยบาย ทรัพยากรประกอบด้วยสิ่งที่เป็นตัวเงินหรือแรงจูงใจอื่นๆ ที่จะสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาโครงการที่ปฏิบัติแล้วล้มเหลวหลายโครงการ เป็นผลมาจากการให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรที่ถูกจำกัด ดังนั้นทรัพยากรจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย

4. ทำที่หรือความโน้มเอียงของผู้ปฏิบัติ หมายถึงทิศทาง ความรู้สึก ที่ผู้ปฏิบัติมีต่อนโยบายที่ตัวเองจะนำไปปฏิบัติว่าเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ ทำที่หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติต่อนโยบายจะมีผลโดยตรงต่อความตั้งใจหรือเต็มใจที่จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ เช่น ถ้าผู้ปฏิบัติมีทำที่ต่อนโยบายเป็นบวก (สนับสนุนหรือเห็นด้วย) ความตั้งใจในการปฏิบัติตามนโยบายก็เกิดขึ้นตามมา ผลสำเร็จตามเป้าหมายก็ย่อมเกิดขึ้นได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ปฏิบัติไม่เห็นด้วยตั้งแต่ต้นจะหวังให้ปฏิบัติเต็มความสามารถและอย่างเต็มที่ก็คงจะยาก หากผู้บังคับบัญชาไม่กำกับ ดูแล และติดตามผลโดยใกล้ชิดด้วยแล้ว การปล่อยปละละเลยต่อภาระหน้าที่ความรับผิดชอบก็ดูเหมือนว่าจะปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยๆ อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับทำที่หรือความโน้มเอียงของผู้ปฏิบัติต่อนโยบายที่จะมีผลต่อการปฏิบัติ แบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ

4.1 การรับรู้หรือความเข้าใจในตัวนโยบาย (ข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) หมายถึงว่าผู้มีหน้าที่ปฏิบัติจะต้องเข้าใจเป้าหมายทั่วไป รวมทั้งมาตรฐานและวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้อย่างเฉพาะ เจาะจงเพื่อการปฏิบัติตามที่นโยบายกำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้ถือว่ามีความสำคัญ มากไปกว่านี้การนำนโยบายไปปฏิบัติอาจจะได้รับความผิดหวังเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ทราบว่าเขาทั้งหลายไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้เลย ในกรณีที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเกิดความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เขาเชื่อถือและแนวทางสำหรับการปฏิบัติ

4.2 ทิศทางของทำที่ต่อนโยบาย เช่น การยอมรับ (เห็นด้วย) เป็นกลาง คือไม่คัดค้านและไม่สนับสนุน และคัดค้าน เป็นต้น ผู้ปฏิบัติอาจจะไม่ปฏิบัติตามนโยบายอย่างซื่อสัตย์ เพราะเขาไม่เห็นด้วยกับเป้าหมายของนโยบาย ในทางตรงกันข้าม หากแนวทางที่กำหนดมาให้ปฏิบัตินั้นเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางก็จะช่วยให้การปฏิบัตินั้นบรรลุเป้าหมายได้มาก อย่างน้อยที่สุดถ้า ทำที่ที่ผู้ปฏิบัติเห็นด้วยกับแนวทางที่นโยบายกำหนดนั้นจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติได้ง่ายกว่า ความขัดแย้งต่อเป้าหมาย (Goal) ของนโยบายนั้น เกิดจากเหตุผลที่แตกต่างกันหลายประการ เช่น ระบบค่านิยมส่วนตัวทำให้เขาปฏิบัติผิดกฎเกณฑ์ที่นโยบายกำหนด ความจงรักภักดีต่อองค์กรอื่นภายนอก ความรู้สึกที่เกิดจากผลประโยชน์ส่วนตัว หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ที่เป็นที่พอใจที่ดำเนินอยู่เหล่านี้เป็นต้น

4.3 ความเข้มหรือความหนักแน่นของทำที่ของผู้ปฏิบัติต่อนโยบายนั้นๆ หมายถึงว่าทำที่ที่เข้มแข็งมุ่งมั่นจะมีผลต่อการปฏิบัติของตัวเอง ถ้าหากมีทำที่ที่หนักแน่นในเชิงลบต่อนโยบายแล้ว

อาจจะนำไปสู่การทำทลายเต็มที่และเปิดเผยต่อเป้าหมายของโครงการ เมื่อการทำทลายเกิดขึ้นปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจจะกลายเป็นการตั้งปัญหาถกเถียงกันในหมู่ผู้ได้บังคับบัญชาหรืออาจจะปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติมีทัศนคติหรือท่าทีต่อนโยบายที่เป็นลบน้อยกว่าก็อาจจะเป็นสาเหตุให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นพยายามที่จะใช้วิธีการอื่นไม่สุจริต และการหลบหลีกอันเป็นแบบแผนที่เห็นได้โดยทั่วไป

5. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การและการปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติที่จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายที่เขาจะปฏิบัติ เพื่อให้รู้ว่าความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของนโยบายนั้นเขาจะต้องทำอะไร เขาจะต้องรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องทำ โดยใช้วิธีการติดต่อสื่อสารตามโครงสร้างองค์การอย่างถูกต้องแม่นยำ ในกรณีของการสื่อสารติดต่อมาจากหลายแหล่ง ก็จะต้องให้ข้อมูลจากแต่ละแหล่งนั้นสอดคล้องกันด้วย มิฉะนั้นแล้วจะก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติได้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ห่างไกลซึ่งปฏิบัติหน้าที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ

6. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย เพราะภายในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมทำให้การปฏิบัติตามนโยบายเดียวกันมีความยากง่ายแตกต่างกันด้วย แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น ได้เสนอปัญหาของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลต่อการตีความตามตัวบทกฎหมายหรือนโยบาย หรือองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีดังต่อไปนี้

6.1 ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ หน่วยงานหรือองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นได้รับมาในจำนวนที่เพียงพอที่จะสนับสนุนให้การนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติหรือไม่

6.2 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นอยู่ตามปกติมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ปัญหาที่เกิดขึ้นมากน้อยแค่ไหน และเกิดขึ้นอย่างไร

6.3 ประเด็นอะไรที่นำไปสู่การแสดงความคิดเห็นของสาธารณชน และประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับตรงกับปัญหาหรือประเด็นนโยบายในลักษณะอย่างไร

6.4 ผู้นำสนับสนุนหรือคัดค้านการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติหรือไม่

6.5 ท่าทีหรือบทบาทของสมาชิกพรรคการเมืองต่อการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติเป็นอย่างไร คัดค้านหรือสนับสนุนนโยบายนั้น

6.6 กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ สามารถระดมการสนับสนุนหรือคัดค้านนโยบายนั้นได้มากน้อยเพียงใด

คำถามเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งถ้าหากผู้ปฏิบัติได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้เสียแต่แรก ก็จะช่วยให้การปฏิบัติตาม

นโยบายเป็นไปโดยราบรื่น อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าหลายกรณีของการนำนโยบายไปปฏิบัติต้อง เลิกล้มกลางคัน หรือดัดแปลงการปฏิบัติในบางส่วนของนโยบายอันเป็นผลกระทบจากการขาดแคลน ทรัพยากรด้านตัวเงิน ที่จะนำไปใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติตามโครงการต่างๆ การเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมืองที่ ไม่เห็นด้วยกับนโยบายที่ปฏิบัติอยู่ รวมทั้งความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายนั้นๆ ไป ปฏิบัติ เช่น กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ผู้รับผลประโยชน์ และสูญเสียผลประโยชน์จากการนำ นโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น

แมสมานีเยน และ ซาบาเตียร์ (เสถียร หอมขจร. 2543 : 1 ; อ้างอิงจาก Mazmanian ; & Sabatier. 1983. Policy Implementation) ได้เสนอตัวแปรหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว ของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามี 16 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง เกี่ยวข้องกับสภาพความง่ายของปัญหาที่จะแก้ไข

กลุ่มที่สอง เป็นปัจจัยเกี่ยวกับตัวนโยบายที่มีส่วนกำหนดโครงสร้างของการนำนโยบายไป ปฏิบัติ

กลุ่มที่สาม กลุ่มตัวแปรที่ไม่ใช่ข้อกฎหมาย

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มตัวแปรความง่ายของปัญหา ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 4 ตัวแปร ได้แก่

1. การมีทฤษฎีอธิบายปัญหาได้ถูกต้อง และมีวิทยาการ (technology) ที่ใช้แก้ปัญหาได้ ถ้าการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ทฤษฎี เทคนิค ต่างๆ มาก หรือมีความซับซ้อน จะทำให้การปฏิบัติตามนโยบายให้ สำเร็จนั้นจะทำได้ยากกว่าปัญหาที่ต้องใช้ทฤษฎีหรือวิทยาการที่น้อยกว่า

2. ความหลากหลายในพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องควบคุม โดยพฤติกรรมที่ แตกต่างกันอย่างมากก็ยิ่งจะเพิ่มความยุ่งยากในการวางกฎเกณฑ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังนั้น การแก้ปัญห การวางกฎเกณฑ์ต่างๆ จึงต้องขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติที่จะเลือกใช้วิธีการให้เหมาะสมกับลักษณะ ของพฤติกรรมของแต่ละกลุ่ม จึงจะบรรลุเป้าหมายได้

3. อัตราส่วนร้อยละของประชากรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้า กลุ่มเป้าหมายมีจำนวนน้อย โอกาสที่การปฏิบัติจะบรรลุเป้าหมายจะมีมาก

4. ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ ถ้าจำนวนของกลุ่มเป้าหมายและ ขอบเขตปริมาณของการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการยิ่งมากเท่าใดก็จะเป็นปัญหาต่อผลสำเร็จของการนำ นโยบายไปปฏิบัติมากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า ปัญหาจะแก้ไขได้ง่ายต้องขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

- 1) มีทฤษฎีที่สามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลในปัญหานั้น
- 2) พฤติกรรมที่ต้องการควบคุมมีไม่มาก

- 3) ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนน้อย
- 4) ขนาดของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีไม่มาก

กลุ่มที่สอง เป็นปัจจัยเกี่ยวกับตัวนโยบายที่มีส่วนกำหนดโครงสร้างของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 7 ตัวแปรคือ

1. การมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนและจัดอันดับไว้อย่างชัดเจน จะมีส่วนช่วยอย่างสำคัญต่อการประเมินโครงการ การวางแผนทางการปฏิบัติให้แก่ผู้ปฏิบัติที่ไม่คลุมเครือ สามารถปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม
2. นโยบายตั้งอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตรงกัน การแก้ปัญหาจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้น แล้วใช้ทฤษฎีที่มีเหตุผลแบบเดียวกัน สามารถเชื่อมโยงกันได้มาใช้แก้ปัญหา จึงจะบรรลุเป้าหมายได้
3. จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ การดำเนินโครงการจะต้องใช้เงิน ดังนั้น เงินจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ
4. การฝึกกำลังทั้งภายในและภายนอกระหว่างหน่วยงาน ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติข้อกำหนด หรือแนวทางที่ผู้บริหาร ระดับสูงกำหนดมา ความสำเร็จจึงจะเกิดขึ้น
5. กฎเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจ ของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการกำหนดกฎเกณฑ์การตัดสินใจอย่างเป็นทางการของหน่วยงานที่ปฏิบัติ
6. ผู้ปฏิบัติมีความยึดมั่นปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ไม่ละเลยหน้าที่ จะทำให้เป้าหมายสามารถบรรลุความสำเร็จได้
7. มีช่องทางให้บุคคลภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะช่วยให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

กลุ่มที่สาม กลุ่มตัวแปรที่ไม่ใช่ข้อกฎหมาย ประกอบด้วยตัวแปรร้อย 5 ตัวแปร คือ

1. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ภายใต้อสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ จึงจะบรรลุเป้าหมายตามนโยบายกำหนดได้ สำหรับเงื่อนไขของเทคโนโลยี นับว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ หรือกฎเกณฑ์ที่หน่วยงานกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมาย

2. การสนับสนุนของสาธารณชน จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปฏิบัติ และเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้มีอำนาจสนับสนุนต่อนโยบายนั้นด้วย

3. ทศนคติ และทรัพยากรของกลุ่มต่างๆ ในเขตเลือกตั้ง กลุ่มต่างๆ ในเขตเลือกตั้งสามารถเข้าไปแทรกแซงโดยตรงต่อการตัดสินใจของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการเสนอแนะนโยบาย และโดยการให้ความช่วยเหลือในด้านทรัพยากรแก่หน่วยงานต่างๆ เหล่านั้นด้วย

4. การสนับสนุนจากผู้มีอำนาจควบคุมหน่วยงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการกำกับดูแล จัดหาทรัพยากรเงินทองให้ ผ่อนปรนและแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดจากการปฏิบัติตามนโยบายใหม่

5. การยึดมั่นต่อวัตถุประสงค์ หรือแนวทางการปฏิบัติ และการมีทักษะของความเป็นผู้นำของผู้ปฏิบัติ การจะบรรลุเป้าหมายได้ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความยึดมั่นต่อวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นหลักในการปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ทักษะทั้งในด้านการเมืองและการบริหารจัดการ สำหรับทักษะทางการเมืองนั้น หมายถึง ผู้ปฏิบัติจะต้องพัฒนาความสัมพันธ์ ที่ดีในการทำงานกับผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานต่างๆ การชักจูงให้ฝ่ายตรงข้าม หรือกลุ่มเป้าหมายให้ปฏิบัติอย่างเที่ยงธรรม การระดมมติเสียงให้มาสนับสนุน และการนำเสนอผลสำเร็จของหน่วยงานผ่านทางสื่อมวลชน

กล่าวโดยสรุป นโยบายหรือตัวบทกฎหมายที่ร่างขึ้นมาอย่างระมัดระวัง ก็ย่อมจะทำให้ การปฏิบัตินั้นบรรลุเป้าหมายตามที่นโยบายกำหนดได้ ในกรณีของนโยบายที่กำหนดมาเพื่อที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

- 1) เป้าหมายแน่นอนและจัดอันดับไว้อย่างชัดเจน
- 2) นโยบายรวมเอาทฤษฎีเหตุและผลอย่างเพียงพอเหมาะสม
- 3) จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่นำไปปฏิบัติอย่างเพียงพอ
- 4) ในกระบวนการของการปฏิบัติจะต้องมีจุดโต้แย้ง (veto) ไม่มาก รวมทั้งอำนาจการชักจูงใจ และการลงโทษต้องเหนือการต่อต้าน หรือคัดค้านนโยบาย
- 5) กฎเกณฑ์การตัดสินใจของหน่วยงานต้องเป็นไปหรือเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่นโยบายกำหนด
- 6) การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ต้องมอบหมายให้แก่หน่วยงานที่สนับสนุนต่อนโยบายและโครงการเป็นอันดับแรก
- 7) การเข้าไปมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกต้องได้รับการสนับสนุนจากกฎเกณฑ์ที่เปิดกว้าง และอนุญาตให้มีการศึกษา การประเมินผลได้อย่างอิสระ

ตัวแปรทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้วนั้นจะส่งผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งเหมาะสม และชาบาร์เตียร์มองว่าหมายถึงขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ ดังนี้

1. ขั้นตอนผลผลิต (Output) ของนโยบายเป็นขั้นตอนที่วัตถุประสงค์ของนโยบายถูกแปลงออกมาเป็นกฎข้อบังคับต่างๆ และวิธีการในทางปฏิบัติ ในการพิจารณาตัดสินใจดำเนินการกับแต่ละปัญหา
2. ขั้นตอนกลุ่มเป้าหมายยอมทำตามผลผลิตของนโยบาย ในที่นี้หมายถึง ยอมทำตามกฎข้อบังคับที่กำหนดขึ้นมา
3. ผลที่เกิดขึ้นที่แท้จริงจากการปฏิบัติของหน่วยงาน ตามแนวทางหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งก็คือการบรรลุเป้าหมายของนโยบายหรือโครงการนั่นเอง
4. ผลที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงาน ขั้นตอนนี้หมายถึงว่าเมื่อกลุ่มเป้าหมายปฏิบัติตามนโยบายแล้ว ผลที่ออกมาที่พอจะสังเกตเห็นได้คืออะไร เรื่องนี้มีความสำคัญต่อการประเมินโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่ยอมรับผลในข้อนี้ ก็มักจะมองว่านโยบายมีความผิดพลาด และ/หรือ ปัญหาของความถูกต้องของข้อมูลในการประเมินผลนั่นเอง
5. ขั้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขในตัวนโยบาย หรือบทบัญญัติ โดยทิศทางและปริมาณของการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาของนโยบาย หรือตัวบทกฎหมายที่เกิดขึ้นในหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น จะเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้คือ
 - 1) ผลที่เห็นได้ ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิบัติของหน่วยงานที่ผ่านมา
 - 2) การเปลี่ยนแปลงอันดับความสำคัญตามนโยบายระหว่างสาธารณชน กับผู้กำหนดนโยบาย อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม
 - 3) ทรัพยากรทางการเมืองของกลุ่มที่แข่งขันกัน
 - 4) การคัดค้านหรือสนับสนุนต่อแนวทางการปฏิบัติ หรือยุทธวิธีเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญ 6 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

1. กฎหมายนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายไว้ชัดเจนและมั่นคง (clear and consistent policy objectives)
2. กฎหมายมีรากฐานหรือเกิดมาจากทฤษฎีเชิงเหตุผล (causal theory) ที่เหมาะสม และให้อำนาจในการติดตามและบังคับใช้กฎหมาย (กับกลุ่มเป้าหมาย) แก่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเพียงพอ

3. กฎหมายกำหนดโครงสร้างของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหรือกลุ่มเป้าหมายปฏิบัติตามที่ต้องการ และรวมไปถึงมีการมอบภาระกิจให้หน่วยงานต่างๆ (agencies) อย่างเหมาะสม

4. ผู้นำ (leaders) มีทักษะทางการเมืองและการบริหาร และมีความผูกพันกับเป้าหมายของนโยบาย

5. โครงการได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากกลุ่มผู้เลือกตั้ง (constituency groups) และสมาชิก นิติบัญญัติคนสำคัญบางคนตลอดเวลาที่ถูกนำไปปฏิบัติ

6. ระดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความคงที่ตลอดไป ไม่ถูกลดความสำคัญลงเนื่องจากมีนโยบายอื่นมาแทน หรือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนไป

การวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แพตตัน (โสภา สังข์วรรณะ. 2542 : 67 ; อ้างอิงจาก Patton. 1980 . pp : 333-336) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation evaluation) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินความพยายาม (effort evaluation) โดยเน้นถึงปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมที่ได้กระทำลงไป การประเมินถึงความสำเร็จในลักษณะนี้จึงเน้นที่ปัจจัยป้อนเข้า (input) โดยไม่คำนึงถึง (output) ดังนั้นจึงมุ่งตอบคำถามว่า “ได้ทำอะไรไปบ้าง” และ “การกระทำนั้น ๆ ดีหรือไม่ อย่างไร”

2. การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เป็นวิธีการประเมินที่มุ่งเน้นว่า “ทำไมปรากฏการณ์จึงเกิดขึ้นได้” และ “องค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนงานหรือโครงการนั้น มีความสอดคล้องต้องกันหรือไม่ อย่างไร”

การประเมินผลกระบวนการ จึงมุ่งอธิบาย ดังนี้

2.1 ความสำเร็จ ความล้มเหลว และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการที่เคยปฏิบัติภายในพื้นที่

2.2 ศึกษาถึงผลสืบเนื่อง ทั้งที่กำหนดไว้ในแผน / โครงการและที่ไม่ได้กำหนดที่เกิดขึ้นจากการนำโครงการไปปฏิบัติว่ามีอะไรบ้าง

2.3 เป็นการประเมินถึงการรับรู้ของประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับโครงการ โดยจะทราบได้จากทัศนะของบุคคลที่อยู่ภายในหรือภายนอกโครงการก็ได้

2.4 ศึกษาถึงทิศทางของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ว่าเป็นไปตามนโยบายหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. การประเมินอย่างเฉพาะเจาะจง ถึงปัจจัยที่นำลงสู่การปฏิบัติ (Treatment Specification) การประเมินลักษณะนี้จะเกี่ยวข้องกับ

- 3.1 การระบุหรือจัดสิ่งใดที่โครงการต้องการให้เกิดขึ้น
- 3.2 สิ่งที่เกิดขึ้นต่างจากสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่
- 3.3 สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างไร
- 3.4 ทฤษฎีอะไรที่นำไปใช้

ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของ แพตตัน และบาร์เดด คือ ประเด็นของการประเมินตามวัตถุประสงค์ โดยที่ แพตตัน จะเน้นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและผลสืบเนื่องในขณะที่ บาร์เดด ระบุชัดเจนว่าจะต้องประเมินตามวัตถุประสงค์

โดยสรุปแล้วผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับว่า การดำเนินงานโครงเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง ถ้าเป็นไปในทางบวกก็ถือว่าเป็นความสำเร็จแต่หากเป็นไปในทางลบก็ ถือได้ว่าเป็นความล้มเหลว

ศุภชัย ยาวะประภาฯ (ศุภชัย ยาวะประภาฯ. 2544 : 101) ได้สรุปปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักคิดต่างๆไว้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของนโยบายนั้นๆ
2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง
4. ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี
5. ความพอเพียงของทรัพยากร
6. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
7. ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
8. กลไกภายในหน่วยงาน หรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

วรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

เฉลิมชัย สุวรรณรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบาย ป้องกันและแก้ปัญหาคอขวดของนักเรียน นักศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับตำแหน่งการเป็นผู้บริหาร และความรู้ความเข้าใจนโยบายของผู้บริหาร จะมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังพบว่า ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของนโยบายและกระบวนการถ่ายทอดนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การศึกษาครั้งนี้มุ่งหมายเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ และครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส จำนวน 133 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดองค์กรโรงเรียนไม่ชัดเจน งานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ไม่มีการวางแผนงานไว้ล่วงหน้า มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข (2542 : 6) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ประสิทธิภาพของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะ มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาคิดให้เกิดปัญญาและสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า การเผยแพร่ธรรมะโดยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมคล้อยตามเนื้อหาสาระเข้าใจในสิ่งที่สื่อจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนในทางที่ดีขึ้น เช่น หลังการอบรมค่าเฉลี่ยรวมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตนาในการรักษาศีล 5 และงดเว้นอบายมุขหรือสิ่งเสพติดเพิ่มขึ้น

ปรเมศวร์ ภูมุลเมือง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2505-2542 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2505-2542 ทั้ง 3 แผนก คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญและศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาทั้ง 3 แผนก ผลการวิจัยพบว่า การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลหรือครูที่มีความรู้ความสามารถ งบประมาณที่จำกัด มีผลต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม – บาลี และแผนกสามัญ คณะสงฆ์แต่ละสำนักต้องช่วยเหลือตนเองคือรับบริจาคจากผู้มีศรัทธาและสรรหาผู้มีความรู้ ประสบการณ์มาช่วยในการบริหารจัดการ

พระชิน นิวงษา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของครูอาจารย์ที่มีสถานภาพต่างกัน จำนวน 99 รูป ผลการวิจัยพบว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่หาง่ายและเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทุกคนมองเห็นได้ชัดและใช้สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้นและทำการทดสอบผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

พระเทพอุตร พรธรรมาทรรพย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภารกิจของรัฐบาลที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานโยบายสาธารณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของประชาชน มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของกลุ่มผู้บริหารศูนย์ คณะกรรมการบริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านบริการเสริมอื่นๆ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารศูนย์ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอนและควรเร่งหาทรัพยากรงบประมาณ เพราะงบประมาณในวงจำกัดมีผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

Gelderman, Gregory J. (Gelderman.2004 : abstract) ได้ทำวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับการสอนแบบ constructivist โรงเรียนประถมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมลรัฐวอชิงตัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 202 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย multiple regression ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับการสอนแบบ constructivist มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับการสอนแบบ constructivist มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเรียนรู้ของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

Kristine Ann (White.1999 : abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ : การวิเคราะห์ผลของความร่วมมือเกี่ยวกับการปฏิรูปโรงเรียนในการศึกษาภาคพิเศษ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดนโยบายสำหรับการศึกษาคหพิเศษตามอำนาจรัฐ เกี่ยวกับด้านงบประมาณและด้านจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติในระดับท้องถิ่นและระดับโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจรัฐและกองทุนสำหรับการศึกษาคหพิเศษโดยการวิเคราะห์เอกสารร่วมกับการสำรวจโรงเรียนตัวอย่างในเขตพื้นที่ในด้านงบประมาณ เพื่อกำหนดราคา ปัจจัยที่ส่งผลและผลกระทบที่จะเกิดกับท้องถิ่น ใช้การสำรวจครูและผู้บริหารด้านทัศนคติ ผลกระทบ และปัจจัยเชิงปฏิสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) อำนาจของรัฐมีผลกระทบอย่างมากเกี่ยวกับงบประมาณของการศึกษาคหพิเศษในระดับท้องถิ่น 2) โรงเรียนในระดับท้องถิ่นมักต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของงบประมาณส่วนใหญ่ของการศึกษาคหพิเศษ 3) มีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของการศึกษาคหพิเศษ 4) แม้ว่าผู้บริหารและครูจะได้รับ

ผลกระทบทางด้านลบเกี่ยวกับระดับของประสิทธิภาพ ความเครียด แต่การสนับสนุนของรัฐโดยส่วนใหญ่จะมีทั้งคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม 5) การจัดสรรงบประมาณของแต่ละพื้นที่ไม่เท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

Witte, Kenneth Allan (Witte.2002 : abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายทางเทคโนโลยีไปปฏิบัติของการศึกษานอกโรงเรียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชั้นเรียน โดยใช้รูปแบบของ kirgdon ในการบรรยายวิธีการที่เทคโนโลยีเข้ามาเป็นหัวข้อทางการเมือง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ เครื่องมือที่พัฒนามาจากของ Hall and Hord เครื่องมือการวัดระดับของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีของ Moersch เครื่องมือเกี่ยวกับ influence mapping configuration แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับเทคโนโลยี การประเมินระดับของนักวิจัยโดยเครื่องมือนี้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย 3 ข้อ ดังนี้ 1) อะไรคือการวางแผนและการกำหนดนโยบายเทคโนโลยีในระดับท้องถิ่น 2) มีการกำหนดขอบเขตอะไรในการวางแผนการปฏิบัติทางเทคโนโลยี 3) อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนทางเทคโนโลยีระดับท้องถิ่น การปฏิบัติตามแผน และความสนใจ และการนำไปใช้ในห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานของนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนในระดับรัฐไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบในระดับห้องเรียน และพบว่า การนำนโยบายเทคโนโลยีไปปฏิบัติที่เกิดขึ้นไม่ได้รับความสนใจเกี่ยวกับความรู้ของการวางแผนทางเทคโนโลยีระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นได้ขยายโครงสร้างและการติดตั้งฐานรองรับทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีความร่วมมือของท้องถิ่นกับโครงการเทคโนโลยีของแคลิฟอร์เนีย (CTAP) ครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนก็ไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ในด้านการพัฒนาบุคลากร โอกาสที่ได้รับจากท้องถิ่นและการสงวนลิขสิทธิ์จากผู้จัดโครงการ เช่น บริษัท Microsoft ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายทางเทคโนโลยีไปปฏิบัติในหลักสูตรการสอน

Del Monte, Kathleen E. (Del.2001: abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ : การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสภาที่ปรึกษาของโรงเรียนในเขตโรงเรียนท้องถิ่นรัฐฟลอริดา วัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการทำงานของสภาที่ปรึกษาของโรงเรียนในเขตท้องถิ่นรัฐฟลอริดา โดยมีความถามวิจัย คือ นโยบายเกี่ยวกับ SAC ได้ถูกประกาศใช้และได้รับความเข้าใจโดยสมาชิกของ SAC ได้อย่างไร มีระยะเวลาในการศึกษา 9 เดือน โดยกลุ่มตัวอย่างคือ สภาที่ปรึกษาของโรงเรียนในเขตเมืองท้องถิ่นรัฐฟลอริดา การออกแบบการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิก SAC จำนวน 5 คน สัมภาษณ์สมาชิกของ SAC ของโรงเรียนระดับกลางทั้งหมด และการวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาเฉพาะกรณีใช้วิธีการศึกษาแบบชาติพรรณวรรณโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ การตอบกลับของแบบสำรวจคิดเป็น 80.1 % การวิเคราะห์เอกสาร

ครอบคลุมถึงการประชุมกลุ่มของ SAC แผนพัฒนาโรงเรียนและทรัพยากรในการฝึกหัดของท้องถิ่นและรัฐ จากข้อมูลแสดงให้เห็นช่วงระหว่างการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติระหว่างผู้มีส่วนร่วม ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่า SAC ของเราได้รับผลกระทบในทางบวกเกี่ยวกับโรงเรียน โดยเฉพาะคุณภาพทางวิชาการของนักเรียน แต่มีส่วนน้อยที่มีส่วนร่วมในการเตรียมการด้านค่าใช้จ่ายโดยรวม และ SAC ไม่ได้รับการฝึกอบรมในด้านวิธีการประเมินผลสำเร็จของโรงเรียน และด้านความเข้าใจการวางแผนพัฒนาโรงเรียน แม้ว่าสมาชิกของ SAC จะเข้าไปช่วยในการพัฒนา แต่สมาชิกของ SAC โดยส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เข้าร่วมในการเขียนแผนพัฒนาโรงเรียน สมาชิกโดยส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเห็นแผนพัฒนาโรงเรียนฉบับที่ได้ผ่านการกลั่นกรองมาหลายครั้งแล้ว และรู้ว่ามีส่วนร่วมน้อยในการพัฒนาข้อมูลรวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาน้อยมาก

Lucen, Anusha (Lucen.2003 : abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการติดตามแนวทางในการปฏิบัติทางนโยบายการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีการประเมินโรงเรียนในแอฟริกาใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลใหม่เกี่ยวกับประเมินโรงเรียนในแอฟริกาใต้ โดยตามหลักของนโยบายนี้โรงเรียนจะต้องมีการประเมินภายในสถาบันก่อนจากนั้นจะมีการประเมินจากภายนอก และการปฏิบัติตามแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงโรงเรียน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้อธิบายถึงความแตกต่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำความเข้าใจและการประกาศใช้นโยบายภายในโรงเรียน ทำให้เกิดความต้อการนโยบายในด้านการแข่งขันและความพร้อมที่จะรับรู้และบริหารการเปลี่ยนแปลงในบริบทของแอฟริกาใต้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลากหลายรูปแบบ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ปี โดยมีคำถามวิจัย 2 ข้อ 1) ความแตกต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสิ่งแวดล้อมที่เป็นโรงเรียนเดียวกันมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการประเมินโรงเรียนได้อย่างไร 2) โรงเรียนมีวิธีการปฏิบัติอย่างไรในการประเมินอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายภายในโรงเรียนเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อผู้ปฏิบัติได้เผชิญกับนโยบายแข่งขันที่หลากหลาย การปฏิบัติได้ถูกกำหนดโดยสิ่งที่จะนำมาปฏิบัติได้ทันทีและเป็นที่รู้จัก สำหรับนโยบายที่ต้องการให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายต้องเป็นนโยบายระดับสูงที่อยู่ในท่ามกลางความแตกต่างของนโยบาย กรอบของนโยบายภายในแต่ละนโยบายและความเข้าใจของผู้นำไปปฏิบัติ แนวความคิดในการประเมินจะได้รับการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสบการณ์ด้านลบเกี่ยวกับผลของนโยบายที่ปรากฏอยู่ด้านคุณค่าของนโยบายที่คล้ายคลึงกัน ความเหมือนกันระหว่างวัฒนธรรม ความเป็นตัวแทนของรัฐบาล ความร่วมมือระดับองค์กร ประกอบกับการตอบรับทางบวกด้านนโยบาย การปฏิบัติตามนโยบายนั้นจะมีอิทธิพลทั้งด้านลบและด้านบวกจากตัวแปรทั้งภายในและภายนอกบริบทโรงเรียน ประโยชน์จากการศึกษานี้ทำให้ได้แนวคิดในการวางแผนนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่ถ่วงไปในการวางแผนการเปลี่ยนแปลงบริบทของโรงเรียน

วรรณกรรมเกี่ยวกับโรงเรียนวิสุทธิพร

ชุตินา ปัญญาพินิจนุญ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและการเน้นปัญหาเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางจริยธรรมทางการพยาบาลโดยบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธด้วยมรรคมือองค์แปด ประชากรที่ใช้คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ปี 2539 กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ผ่านการเรียนภาคทฤษฎีและอยู่ระหว่างการฝึกอบรบภาคปฏิบัติ จำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน ผลการศึกษาวิจัยโดยสรุปคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์กลุ่มทดลองมีคะแนนของการตอบแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่าง ก่อน และหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นหลังจากการทดลอง

จำนงค์ ร่มเย็น (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของพระญาณวิทยาคมเถร (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) กับการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาชีวิตวัตรปฏิบัติและบทบาทของพระญาณวิทยาคมเถร (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) กับการพัฒนาชุมชนด้านศาสนา การศึกษา สาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของพระญาณวิทยาคมเถร (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) โดยเฉพาะด้านจิตเจ้านั้น ท่านได้อบรมสั่งสอนให้ประชาชนเข้าถึงคุณธรรมความดีงาม หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าการสอนให้รู้หรือจำได้ การสอนจะเป็นลักษณะการพูดคุยกันธรรมดาง่ายในการเข้าใจ

พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การศึกษาครั้งนี้มุ่งหมายเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ และครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส จำนวน 133 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดองค์กรโรงเรียนไม่ชัดเจน งานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ไม่มีการวางแผนงานไว้อย่างล่วงหน้า มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

พระมหาสินสมุทร พลจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดเลย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อเรื่อง บุญ-บาป ในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 405 คน จำแนกตามเพศและการอบรมเลี้ยงดู ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนโดยส่วนรวมและจำแนกตามเพศ การอบรมเลี้ยงดู ส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับเชื่อแต่มีข้อสงสัย โดยมีความเชื่อในเรื่องบุญ ด้านศีล ด้านทาน และด้านภาวนา และมีความเชื่อเรื่องบาปด้านมโนทุจริต ด้านวจีทุจริตและด้านกายทุจริตอยู่ในระดับเชื่อแต่สงสัย

2. นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีความเชื่อเรื่องบุญในพระพุทธศาสนาในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันและมีความเชื่อเรื่องบาปในพระพุทธศาสนาในภาพรวมและด้านวจีทุจริตกับด้านมโนทุจริตไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนเพศชายมีความเชื่อในด้านกายทุจริตสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีความเชื่อเรื่องบุญในภาพรวมและรายด้านและความเชื่อเรื่องบาปในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวด

จากผลของการศึกษาวิจัยอาจเปรียบได้กับสำนวนภาษิตที่ว่า “กลองจะดังต้องมีคนตี ศิษย์จะได้ดีเพราะมีครูสอน” อย่างไรก็แล้วแต่ การอบรมให้นักเรียนรู้จักและเชื่อในเรื่องของบุญ-บาป ในรูปแบบต่างๆ ย่อมมีผลดีต่อนักเรียนด้านจิตใจและการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ดีงาม

พระวีรวัฒน์ รอดสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามปกติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนาหนังสือการ์ตูนประกอบวิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแวง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 46 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองมีนักเรียน 23 คน สอนโดยการสอนด้วยหนังสือการ์ตูน และกลุ่มควบคุม 23 คน สอนโดยการสอนตามปกติ ผลจากการศึกษาวิจัยโดยสรุปดังนี้

1. หนังสือการ์ตูนประกอบวิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.03 / 82.07 ซึ่งมีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนที่สอนโดยการสอนด้วยหนังสือการคูณประกอบวิชาพระพุทธศาสนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่สอนโดยการสอนด้วยหนังสือการคูณประกอบวิชาพระพุทธศาสนามีประสิทธิผลทางการเรียนเท่ากับ .68 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 68.00 นักเรียนที่สอนตามปกติมีประสิทธิผลทางการเรียนเท่ากับ .51 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 51.00

การเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนถือว่าเป็นเรื่องที่ยากหากครูผู้สอนไม่มีความเข้าใจแล้วยากที่จะสื่อให้เด็กเข้าใจได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ แต่หากมีการผลิตสื่อและใช้สื่อในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแล้ว เด็กนักเรียนจะเข้าใจและจำได้ดีกว่าการสอนแบบไม่มีสื่อ

พระมหาเสรี เผ่ากันทะ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาความโกรธและการฝึกอบรมตามแนวพุทธวิธีเพื่อลดความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิต มัธยม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความโกรธและผลของการฝึกอบรมตามแนวพุทธวิธีที่มีต่อการลดความโกรธประชากรที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 340 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีคะแนนความโกรธสูง จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้ารับการฝึกอบรมตามแนวพุทธวิธีเพื่อลดความโกรธมีความโกรธลดลงมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมตามแนวพุทธวิธีเพื่อลดความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากแนวคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการที่กล่าวมาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถกำหนดเป็นกรอบความคิดที่จะใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ โดยมีตัวแปรที่สำคัญ 8 ตัวแปรคือ

1. ความชัดเจนของนโยบาย

ด้านความชัดเจนของนโยบาย ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสำคัญว่ามีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนโยบาย เช่น แมสมานเนียน และซาบาเตียร์ (เสถียร หอมขจร. 2543 : 4 ; อ้างอิงจาก Paul Sabatier ; & Daniel Mazmanian. 1983. Policy Implementation) ได้กล่าวไว้ว่า การมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนและจัดอันดับไว้อย่างชัดเจน จะมีส่วนช่วยอย่างสำคัญต่อการประเมินโครงการ การวางแผนทาง การปฏิบัติให้แก่ผู้ปฏิบัติที่ไม่คลุมเครือ สามารถปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม ความชัดเจนของนโยบายจึง

เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะถ้านโยบายมีความชัดเจน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายจะมีความชัดเจนด้วย (กล้ำ ทองขาว. 2534 : 65) มีผลทำให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความเข้าใจ จัดความสงสัยว่าอะไรคือเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการ เมื่อเข้าใจแล้ว จะทำให้ง่ายต่อการจัดการกำหนดมอบหมายงาน ภายในหน่วยงาน และความรับผิดชอบของฝ่ายปฏิบัติ ทำให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จในที่สุด

ยอร์ช เอ็ดเวิร์ด (สุพร เลี่ยนสลาย. 2539 : 133 ; อ้างอิงจาก Georges. 1980. Implementing Public Policy. pp. 17- 45) มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องรู้ว่า อะไรคือสิ่งที่ถูกกำหนดให้ทำ ดังนั้นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งในตัวแบบของเอ็ดเวิร์ดก็คือ การสื่อสาร (communication) ซึ่งสามารถผันแปรไปได้ขึ้นอยู่กับความชัดเจน ความสอดคล้องกันของคำแนะนำ เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของนโยบาย การมีช่องทางการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม และความสามารถในการรับข่าวสารข้อมูลของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

จากผลงานวิจัยของเฉลิมชัย สุวรรณรัตน์ ได้แสดงให้เห็นว่า ความชัดเจนของนโยบายมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงเลือกความชัดเจนของนโยบายมาเป็นตัวแปรอิสระในการทดสอบ เรื่องการนำนโยบายควบคุมโรคในแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ

ความชัดเจนของนโยบาย ประกอบด้วย ความชัดเจนของการสื่อความหมายข่าวสารนโยบายด้านเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความเข้าใจตรงกันด้านเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยวัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ต้องมีความสอดคล้องกัน สัมพันธ์กัน ในด้านการสื่อสารเรื่องเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภายใน และระหว่างองค์การมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ

2. หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ในทฤษฎีของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (กล้ำ ทองขาว. 2534 : 66 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1979. Policy Implementation in Federal System) เห็นว่า นโยบายที่นำไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จมีความจำเป็นต้องมีกลไก และกระบวนการเพื่อให้หัวหน้า (Superiors) และผู้ใต้บังคับบัญชา (Subordinates) ได้ถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย การมีภารกิจชัดเจน ในกรณีองค์กรเดี่ยว (Single Organization) จะช่วยให้หัวหน้างานสามารถแสวงหาอัตรากำลังบุคลากรเข้ามาร่วมงาน ที่มีความรู้ ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานของงาน มีการสรรหา เลือกสรร การมอบหมายงาน การเคลื่อนย้ายบุคคล รวมทั้งการกำหนดความก้าวหน้า และการเลื่อนตำแหน่งแก่บุคลากรให้ตรงตามความต้องการของงาน นอกจากนั้น การกำหนดภารกิจของหน่วยงานให้ชัดเจน การ

จัดสรรอำนาจให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จะช่วยให้หัวหน้าหน่วยงานมีอำนาจการควบคุมการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานและงานภาคสนาม ในลักษณะลดหรือเพิ่มความเหมาะสมของลักษณะงานที่ปฏิบัติ กฎเกณฑ์ที่กำหนด โดยส่วนกลางเพื่อสั่งการโดยตรงให้ท้องถิ่นปฏิบัติตามเป้าหมายระดับชาตินั้น จะต้องมีความยืดหยุ่นมากพอ (ample flexibility) เพื่อส่งเสริมและจูงใจให้ข้าราชการในระดับท้องถิ่นได้ออกแบบโครงการย่อย เพื่อสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ในโครงการอย่างเต็มที่ การมีมาตรฐานแผนงานจะช่วยท้องถิ่นสามารถปรับกลยุทธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ผลงานวิจัยของพระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ กล่าวว่า การจัดองค์กรโรงเรียนไม่ชัดเจน มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ความเหมาะสม และความชัดเจนของการกำหนดภารกิจ กระบวนการขั้นตอน ความเหมาะสมของการจัดสรรหน้าที่ การออกแบบมาตรฐานแผนงานและการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น

หน่วยงานมีการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานชัดเจน จะส่งผลให้การกำหนดความรับผิดชอบแต่ละฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน ทำให้ง่ายต่อการประสานการทำงานทุกฝ่าย

3. ทรัพยากร

แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น (เสถียร หอมขจร. 2543 : 3 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1979. Policy Implementation in the Federal System) ได้กำหนดให้ทรัพยากรเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยให้เหตุผลว่า การจัดหาทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานตามโครงการเป็นสิ่งจำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยทรัพยากรทั้งหลายเหล่านั้นอาจรวมทั้งที่เป็นตัวเงินหรือแรงจูงใจอื่นๆ ที่จะสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ชัดเจนว่าเงินทุนที่จะนำมาใช้ในโครงการนั้น ปกติจะไม่เพียงพอ จากการศึกษาโครงการที่ปฏิบัติแล้วล้มเหลวหลายโครงการ เป็นผลมาจากการให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรที่ถูกจำกัดจึงเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดความล้มเหลวในการปฏิบัติ

วูดริช (Woodrich ; อ้างอิงจาก โสภา สังข์วรรณ. 2542 : 65) กล่าวว่า ความสำเร็จของนโยบายขึ้นอยู่กับว่า ปัจจัยด้านการบริหารต่าง ๆ มีเพียงพอหรือไม่ เอดเวิร์ดส์ (Edward. 1980 : 20) กล่าวย่ำว่า การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ จะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย เช่นเดียวกับการขาดแคลนกำลังคนและงบประมาณ ใน

ขณะเดียวกัน วรเดช จันทรศร (2541 :53) กล่าวย้าว่าหากหน่วยงานขาดความพร้อมด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนวิทยาการหรือเทคโนโลยี ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

พระเทพอุตร พรธรรมาทรพย์ ได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติภารกิจยังไม่เพียงพอ รวมถึงจำนวนบุคลากรในหน่วยงานสาธารณสุข ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องทรัพยากรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงสนใจที่จะศึกษาว่าโรงเรียนทอสี มีปัญหาในด้านนี้หรือไม่ เพียงใด จึงได้กำหนดให้ทรัพยากรเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษาการนำนโยบายควบคุมโรคในแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ

4. ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (สุรพร เลี่ยนสลาย. 2539 : 136 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1975. The Policy Implementation Process : A Conceptual Framework. pp. 445-448) มีความเห็นว่า องค์ประกอบ 3 ประการของการตอบสนอง (response) ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ จะมีผลกระทบต่อความสามารถ และความเต็มใจในการดำเนินตามนโยบาย คือ หนึ่ง การเข้าใจนโยบาย สอง การยอมรับมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (ยอมรับ ไม่ยอมรับ หรือไม่มีความเห็น) และสาม ความเข้มข้นในการตอบสนองนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติอาจตัดข่าวสารข้อมูลที่ชัดเจนออกไป หากข้อมูลขัดแย้งกับความเชื่อของพวกตน หรือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่ไม่ยอมรับนโยบายอย่างรุนแรง อาจทำให้เกิดการขัดแย้งต่อนโยบายอย่างเปิดเผยได้

วูลตรีจซ์ (ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2544 : 115) ได้กล่าวว่า ขอบเขตการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญมาก นโยบายที่มีผลให้ผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวทางเดิมที่ปฏิบัติเป็นเวลานานแล้ว มักจะประสบความล้มเหลว ส่วนนโยบายที่ไม่กระทบกระเทือนต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติ จะมีโอกาสสำเร็จสูงในด้านความขัดแย้งที่มีต่อค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ถ้าผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เพียงแต่ไม่เห็นด้วย กับนโยบายเท่านั้น ก็จะนำไปสู่การเพิกเฉย ละเลย ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย หรือเลือกปฏิบัติเฉพาะส่วนที่ไม่ขัดกับคุณค่าที่ตนเองยึดถือ ในที่สุดจะทำให้นโยบายล้มเหลว ส่วนในด้านผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของนโยบายนั้นๆ การมอบหมายนโยบายให้กับผู้ที่มีความเห็นหรือผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกับนโยบายนั้นๆ ก็เท่ากับเป็นการเรียกร้องหาความยุ่งยากนั่นเอง เนื่องจากผู้กำหนดนโยบายจะต้องแสวงหาวิธีนานัปการมาควบคุมพฤติกรรมของผู้ไม่เห็นด้วยเหล่านั้น

จากผลงานวิจัยของ Kristine Ann พบว่า การยอมรับและปรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย ผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

5. การติดต่อสื่อสาร

การใช้ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะในขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะสัมพันธ์กับขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการนโยบาย การสื่อสารความที่ดีสามารถทำให้การดำเนินนโยบายเป็นไปตามแนวทางที่กำหนด มีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

5.1 การใช้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

การใช้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก เพราะการได้ทราบข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ย่อมจะทำให้การนำโครงการใด ๆ ลงสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องกับความต้องการและปัญหา ซึ่งเกิดขึ้นในแต่ละแห่งได้มากที่สุด การจัดระบบให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร (informational support system) ทำได้ 2 ทาง คือ

5.1.1 เป็นข้อมูลและความรู้ที่ได้จากภายในท้องถิ่น หรือชุมชนนั้น ๆ อันเป็นข้อมูลที่ได้มาในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอาศัยประสบการณ์ในการสังเกต ความรู้สึกนึกคิดจากเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็น

5.1.2 เป็นลักษณะการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นทางการ ที่ผ่านการสำรวจ ศึกษาและการประเมิน เป็นต้น

ฉะนั้น การกำหนดโครงการใด ๆ ลงสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลภายในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ย่อมมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ (โสภา สังข์วรรณะ. 2542 : 66)

5.2 การใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

การนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีหลายหน่วยงานต้องมาปฏิบัติภารกิจร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องต่องกันนั้น จะมีลักษณะการใช้ข้อมูล 3 แบบ คือ

5.2.1 การรายงานข้อมูลต่อผู้บริหารระดับบน เพื่อชี้แจงหรือขอความช่วยเหลือ

5.2.2 การแจ้งข้อมูล เพื่อกำหนดให้ผู้ปฏิบัติระดับล่าง ตลอดจนทั้งการรับข้อความจากผู้ปฏิบัติระดับล่างมาสู่การประมวลข้อมูลการปฏิบัติงานต่อไป

5.2.3 เป็นการติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานในระดับเดียวกัน ซึ่งนำไปสู่การประสานงาน และการยืนยันข้อความต่าง ๆ ที่แต่ละฝ่ายได้รับและมอยู่ในหน่วยงาน

จากการศึกษาวิจัยของพระชิน นิวงษา พบว่าการสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นทีที่เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ย่อมส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำโครงการไปปฏิบัติ

6. สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ริปเลย์ และ แฟรงคลิน (โสภา สังฆวรรณะ. 2542 : 66 ; อ้างอิงจาก Riply; & Franklin. 1982 : 1) ได้กล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ มักต้องเผชิญกับปัจจัยหลายประการที่สำคัญมาก และอยู่นอกเหนือการควบคุม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่รวดเร็ว และ จัปพลัน ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงได้ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (โสภา สังฆวรรณะ. 2542 : 67 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1975 : 446) ได้ชี้ให้เห็นว่า สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีผลต่อความสามารถและความเต็มใจของบุคคลที่จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการยอมรับปฏิบัติตามและ ตั้งใจทำงานตามนโยบาย แมสมาเนียน และ ซาบาร์เทียร์ (Mazmanian and Sabatier. 1980 : 21-35) ก็มีความเห็นเช่นเดียวกันต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในขณะที่ยกริดเดิล (Grindle. 1980 : 3-34) มุ่งประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติในประเทศโลกที่สาม จะมีความยากลำบากมากเนื่องจากมีเงื่อนไขเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นเรื่องของการตัดสินใจว่า ควรหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะมีผลประโยชน์เข้ามาทำให้มีการแย่งชิงกันเพื่อให้ฝ่ายตนได้ผลประโยชน์จากการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถพบตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ได้จากทฤษฎีมีดังนี้

1. ลักษณะของนโยบายนั้นๆ
2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง
4. ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

5. ความพอเพียงของทรัพยากร
6. ลักษณะของหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ
7. การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน
8. ทักษะของผู้ที่น่านโยบายไปปฏิบัติ
9. กลไกภายในหน่วยงาน หรือระหว่างหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ
10. มาตรการควบคุมและประเมินผล
11. ระบบการติดต่อสื่อสาร

ตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมีดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจนของนโยบาย
2. การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน
3. มาตรการควบคุมและประเมินผล
4. ทักษะของผู้ที่น่านโยบายไปปฏิบัติ
5. การประสานงานภายในองค์กร
6. ความพอเพียงด้านการบริหารทรัพยากร
7. ความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย
8. การยอมรับและปรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน
9. การได้รับความร่วมมือจากองค์กรชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

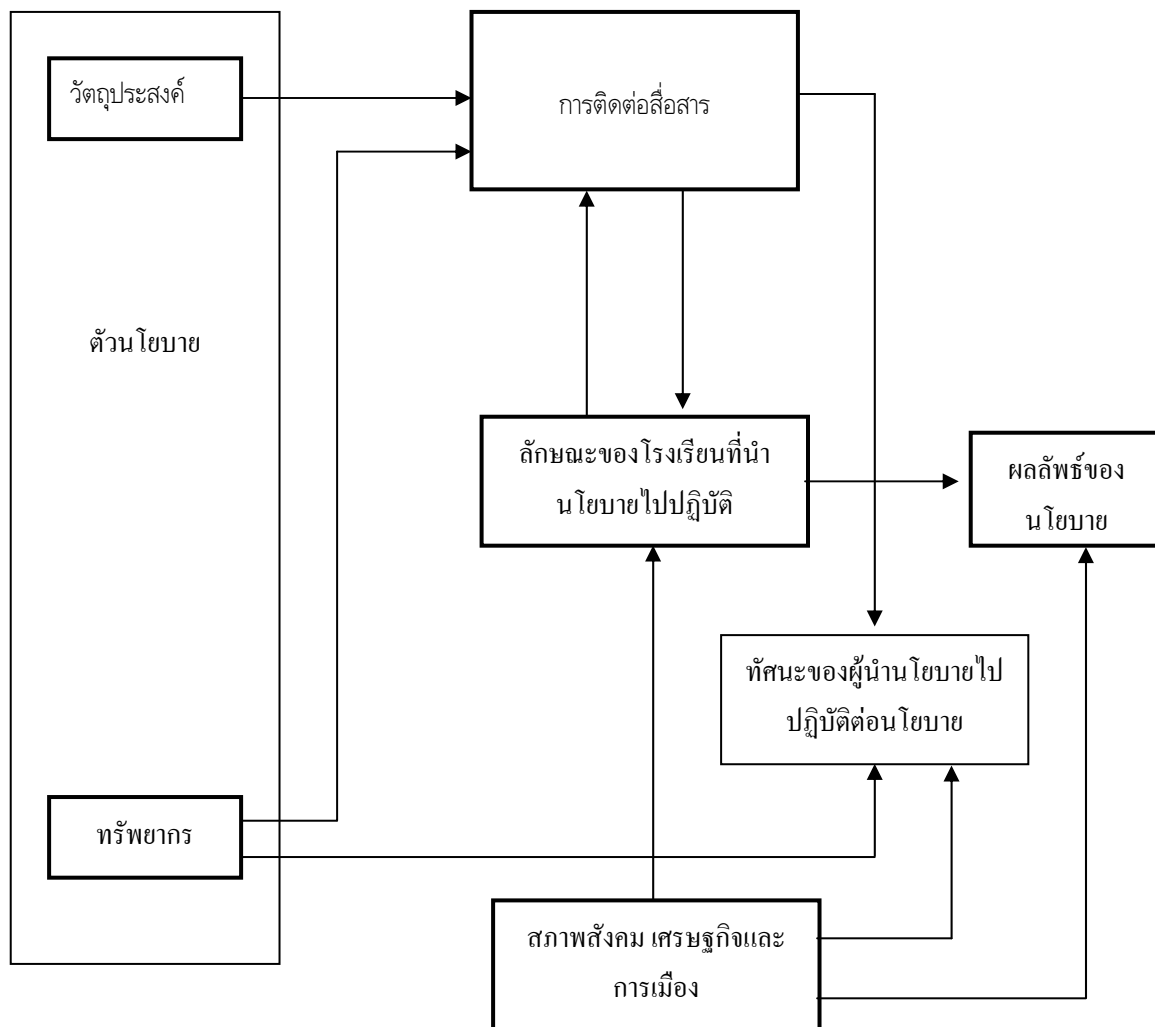
จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้ พบว่ามีตัวแปรที่นักวิชาการส่วนใหญ่ได้เลือกมาใช้ในการศึกษา วิจัย โดยตัวแปรเหล่านั้นเป็นปัจจัยที่นักวิชาการเห็นว่าเป็นปัญหา และอุปสรรคสำคัญต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติ มีตัวแปรทั้งหมดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ความชัดเจนของนโยบาย
2. การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน
3. ทรัพยากร
4. ทักษะของผู้ที่น่านโยบายไปปฏิบัติ
5. การติดต่อสื่อสาร
6. สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลของการน่านโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีพฤติกรรมด้านกายภาพ ศิล จิตและปัญญาเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

อย่างเป็นระบบ และจากแนวคิดนี้ แวน มิเตอร์และ แวน ฮอร์น ได้เสนอกรอบการการมองการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น
ที่มา : ไสกา สังข์วรรณะ.2542 : 42. อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1975

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองของนักเรียนและนักเรียนของโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548 โดยแบ่งกลุ่มประชากรเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู
- 1.2 ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6
- 1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 โดยการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 30 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 ฉบับ คือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 1 มี 4 ตอน โดยมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร /ครู ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในหน่วยงาน และอายุราชการ โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเติมคำและมีตัวเลือก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมถึงตัวแปรทั้ง 6 ด้าน คือ ความชัดเจนของนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทัศนคติของครู การติดต่อสื่อสาร และสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert) โดยมีลักษณะการประมาณค่า เป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert) โดยมีลักษณะการประมาณค่า เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 14 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert) โดยมีลักษณะการประมาณค่า เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 2

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ สำหรับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเติมคำและมีตัวเลือก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ สำหรับผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert) โดยมีลักษณะการประมาณค่า เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติสำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของนักเรียน คือ เพศ อายุ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเติมคำและมีตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ จำนวน 25 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert) โดยมีลักษณะการประมาณค่า เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ได้กำหนดค่าคะแนนลักษณะเป็นมาตรวัด (Rating scale) ตามแบบของ (Likert's scale) โดยกำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนข้อที่เป็นบวก	คะแนนข้อที่เป็นลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ปานกลาง	3	3

ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนความคิดเห็นของครูผู้ปกครองและนักเรียนต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีหาคุนภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม รับฟังคำแนะนำและแก้ไขปรับปรุง
2. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้
4. แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้
5. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับไปทดสอบใช้กับครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนฉบับละ 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544:449) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

α คือ ค่าความเชื่อมั่น

n คือ จำนวนข้อ

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการนำเครื่องมือการวิจัย ทั้ง 3 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามครูผู้ปกครองและนักเรียนภายใต้การบริหารงานของท่าน
2. นำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งประสานงานไปยังครูประจำชั้นให้ช่วยแจกแบบสอบถามสำหรับนักเรียนและขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นให้ช่วยแจกแบบสอบถามไปยังผู้ปกครองของเด็กด้วย
3. นำแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS For Windows Version 11.05 (Statistical Package for the Social Science)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากผู้บริหารครู, ผู้ปกครองและนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 112 คน แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นการอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อจำแนกประเภทของข้อมูล

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.2.1 ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้ t-test เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สูตร Independent t-test

2.2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการนํานโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ของครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณดอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

2.2.3 ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อมีค่า Sig. มากกว่าหนึ่งด้าน จะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ฉบับ โดยจำแนกตาม จำนวนและ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ฉบับ โดยจำแนกตามจำนวน ค่าร้อยละ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนทอสีที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุราชการ โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนทอสี

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	23.1
หญิง	40	76.9
2. อายุ		
21-30 ปี	16	30.8
31-40 ปี	17	32.7
41-50 ปี	11	21.2
51 ปีขึ้นไป	8	15.4
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	15.4
ปริญญาตรี	25	48.1
ปริญญาโท	19	36.5

ตาราง 1 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	3	5.8
ครู	49	94.2
5. อายุราชการ		
1-5 ปี	16	30.8
6-15 ปี	24	46.2
16 ปีขึ้นไป	12	23.1

จากตาราง พบว่า

1. เพศ

เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และเพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2. อายุ

อายุ 21-30 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 อายุ 31-40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 อายุ 41-50 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 ปริญญาโท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

4. ตำแหน่ง

ผู้บริหาร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ครู จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 94.2

5. อายุราชการ

ตั้งแต่ 1-5 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ตั้งแต่ 6-10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1

2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	30.0
หญิง	21	70.0
2. อายุ		
21-30 ปี	8	26.7
31-40 ปี	14	46.7
41-50 ปี	4	13.3
51 ปีขึ้นไป	4	13.3
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	20.0
ปริญญาตรี	16	53.3
ปริญญาโท	8	26.7
4. อาชีพ		
รับจ้าง	3	10.0
ธุรกิจส่วนตัว	8	26.7
รับราชการ	11	36.7
เจ้าของกิจการ	8	26.7
5. รายได้		
ต่ำกว่า 10000	5	16.7
10001-20000	10	33.3
20001 ขึ้นไป	15	50.0

จากตาราง พบว่า

1. เพศ

เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2. อายุ

อายุ 21-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 อายุ 31-40 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 อายุ 41-50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

4. อาชีพ

รับจ้าง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รับราชการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 เป็นเจ้าของกิจการ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

5. รายได้ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 10,001-20,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ตั้งแต่ 20,001 ขึ้นไป จำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 50.0

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	40.0
หญิง	18	60.0
2. อายุ		
10 ปี	10	33.3
11 ปี	11	36.7
12 ปี	9	30.0
3. เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่		
ป. 4	10	33.3
ป. 5	10	33.3
ป. 6	10	33.3

จากตาราง พบว่า

1. เพศ

เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2. อายุ

นักเรียนที่อายุ 10 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุ 11 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 อายุ 12 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

3. ระดับการเรียน

เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. สมมติฐานข้อที่ 1 การนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.1 การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครู

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	Mean	S.D.	ระดับความสำเร็จ
ด้านกายภาพ	3.08	0.86	ปานกลาง
ด้านศีล	3.53	0.59	มาก
ด้านจิต	3.56	0.60	มาก
ด้านปัญญา	3.69	0.59	มาก
รวม	3.56	0.49	มาก

จากตารางแสดงระดับความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติความสำเร็จโดยรวมของครูอยู่ในระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านปัญญา ด้านจิต ด้านศีล ความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกายภาพมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของผู้ปกครอง

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติ	Mean	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านกายภาพ	3.68	0.62	มาก
ด้านศีล	3.88	0.57	มาก
ด้านจิต	3.84	0.56	มาก
ด้านปัญญา	3.98	0.57	มาก
รวม	3.85	0.43	มาก

จากตารางแสดงระดับความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติความสำเร็จเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนโดยรวมของผู้ปกครองอยู่ที่ระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านปัญญา ด้านศีล ด้านจิตและด้านกายภาพ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับที่มากเท่ากัน

1.3 การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของนักเรียน

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	Mean	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านกายภาพ	3.92	0.38	น้อย
ด้านศีล	4.21	0.50	น้อยที่สุด
ด้านจิต	3.70	0.56	น้อย
ด้านปัญญา	3.37	0.83	น้อย
รวม	3.80	0.43	น้อย

จากตารางแสดงระดับความสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติระดับพฤติกรรมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับที่น้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านศีล มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ส่วนด้านกายภาพ ด้านจิต และด้านปัญญา มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยเท่ากัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อต้องการตรวจสอบความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นที่ได้แสดงออกมาทำให้เกิดความแตกต่างกันกับคุณสมบัติส่วนบุคคลหรือไม่ โดยใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน จะยอมรับสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติของครูจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	Mean	F-test	Sig.
1. เพศ		0.068	0.795
ชาย	3.59		
หญิง	3.55		
2. อายุ		1.421	0.248
21-30 ปี	3.77		
31-40 ปี	3.47		

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	F-test	Sig.
2. อายุ		1.421	0.248
41-50 ปี	3.45		
51 ปีขึ้นไป	3.48		
3. ระดับการศึกษา		0.686	0.509
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.55		
ปริญญาตรี	3.64		
ปริญญาโท	3.46		
4. ตำแหน่ง		0.000	0.983
ผู้บริหาร	3.56		
ครู	3.56		
5. อายุราชการ		2.267	0.114
1-5 ปี	3.77		
6-15 ปี	3.44		
16 ปีขึ้นไป	3.52		

จากตารางแสดงการเปรียบเทียบความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและอายุราชการของครูที่แตกต่างกัน นั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติของผู้ปกครอง
จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	Mean	F-test	Sig.
1. เพศ		3.991	0.056
ชาย	3.62		
หญิง	3.94		
2. อายุ		0.494	0.689
21-30 ปี	3.85		
31-40 ปี	3.83		
41-50 ปี	4.06		
51 ปีขึ้นไป	3.68		
3. ระดับการศึกษา		0.082	0.921
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.78		
ปริญญาตรี	3.86		
ปริญญาโท	3.87		
4. อาชีพ		0.209	0.889
รับจ้าง	4.02		
ธุรกิจส่วนตัว	3.80		
รับราชการ	3.81		
เจ้าของกิจการ	3.87		
5. รายได้		0.229	0.797
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.95		
10,001-20,000	3.79		
20,000 บาทขึ้นไป	3.85		

จากตารางแสดงการเปรียบเทียบความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	Mean	F-test	Sig.
1. เพศ		0.000	0.988
ชาย	3.801		
หญิง	3.803		
2. อายุ		1.318	0.284
10 ปี	3.85		
11 ปี	3.92		
12 ปี	3.61		
3. เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่		0.338	0.716
ป. 4	3.73		
ป. 5	3.89		
ป. 6	3.79		

จากตารางแสดงการเปรียบเทียบความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้บริหาร

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้บริหารโดยใช้ค่า t-test ในการทดสอบ และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ครูกับผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติแตกต่างกัน จะยอมรับสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่า ครูกับผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้ปกครอง

ผลสำเร็จของนโยบาย	t-test for Equality of Mean				
	ครู	Mean	t-test	df	Sig.(2-tailed)
	ผู้ปกครอง				
ด้านกายภาพ	ครู	3.08	-3.391	80	0.001
	ผู้ปกครอง	3.68			0.000
ด้านศีล	ครู	3.53	-2.654	80	0.010
	ผู้ปกครอง	3.88			0.009
ด้านจิต	ครู	3.56	-2.096	80	0.039
	ผู้ปกครอง	3.84			0.037
ด้านปัญญา	ครู	3.69	-2.159	80	0.034
	ผู้ปกครอง	3.98			0.033
รวม	ครู	3.56	-2.636	80	0.010
	ผู้ปกครอง	3.85			0.008

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้ปกครองโดยใช้ค่า t-test พบว่า กลุ่มครูกับกลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้ปกครองมีความเชื่อว่าการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในโรงเรียนประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ความชัดเจนของนโยบาย ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทัศนคติของครู การติดต่อสื่อสาร สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ตาราง 11 วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการนำนโยบายโครงการโรงเรียน
 วิถีพุทธไปปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ของครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การ
 วิเคราะห์พหุคูณดอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t-test	Sig.
(ค่าคงที่)	0.355	0.470		0.755	0.454
ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง	0.227	0.066	0.360	3.418	0.001
ด้านสังคม	0.125	0.044	0.258	2.844	0.007
ด้านเศรษฐกิจ	0.142	0.040	0.337	3.566	0.001
ด้านการติดต่อสื่อสาร	0.268	0.078	0.320	3.438	0.001
ด้านลักษณะของหน่วยงานฯ	0.191	0.093	0.203	2.050	0.046

F = 15.960 Sig.- F = .000g R Square = .634

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ได้แก่

ตัวแปรตาม

Y = ผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ตัวแปรอิสระ

x_1 = ความชัดเจนของนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ

x_2 = ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

x_3 = ทรัพยากร

x_4 = ทักษะของครู

x_5 = การติดต่อสื่อสาร

x_6 = สภาพแวดล้อมทางการเมือง

x_7 = สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

x_8 = สภาพแวดล้อมทางสังคม

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของหน่วยงานฯ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 63.4

3.สมมติฐานที่ 3 ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธมีแนวโน้มไปในทางที่ดี

3.1 การวิเคราะห์ระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธจำแนกตามรายด้าน

ความคาดหวังของครู ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียน	Mean	S.D.	ระดับ ความคาดหวัง
ด้านกายภาพ	3.51	0.66	มาก
ด้านศีล	3.62	0.73	มาก
ด้านจิต	3.69	0.81	มาก
ด้านปัญญา	3.67	0.75	มาก
รวม	3.63	0.67	มาก

จากตารางแสดงระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ ความคาดหวังโดยรวมของครูอยู่ในระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านจิต ด้านปัญญา ด้านศีล และด้านกายภาพมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ

ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะ

ปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน จะยอมรับสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

เมื่อมีค่า Sig. มากกว่าหนึ่งด้าน จะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD)

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ความคาดหวังของครู ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียน	Mean	F-test	Sig.
1. เพศ		0.300	0.586
ชาย	3.73		
หญิง	3.61		
2. อายุ		4.869	0.005
21-30 ปี	3.98		
31-40 ปี	3.74		
41-50 ปี	3.34		
51 ปีขึ้นไป	3.11		
3. ระดับการศึกษา		6.189	0.004
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.80		
ปริญญาตรี	3.87		
ปริญญาโท	3.24		
4. ตำแหน่ง		0.865	0.357
ผู้บริหาร	3.29		
ครู	3.65		
5. อายุราชการ		4.799	0.012
1-5 ปี	3.98		
6-15 ปี	3.59		
16 ปีขึ้นไป	3.26		

จากตารางพบว่า

1. เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศและตำแหน่งของครูที่ต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษาและอายุราชการของครูที่ต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและอายุราชการของครูที่ต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อนโดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD) ได้ผลลัพธ์ ดังนี้

2.1 ครูที่มีช่วงอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน

รายการ	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
อายุ				
21-30 ปี				
31-40 ปี	.2309			
41-50 ปี	.6309*	.4001		
51 ปีขึ้นไป	.8594*	.6285*	.2285	

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 ปีและช่วงอายุ 41-50 ปี, ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป ในขณะที่ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี กับช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปี กับอายุ 51 ปีขึ้นไป

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน

รายการ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี			
ปริญญาตรี	.0768		
ปริญญาโท	.5500*	.6268*	

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับระดับปริญญาโท และระดับปริญญาตรีกับระดับปริญญาโท ในขณะที่ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรี

2.3 ครูที่มีอายุราชการต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน

รายการ	1-5 ปี	6-15 ปี	16 ปีขึ้นไป
อายุราชการ			
1-5 ปี			
6-15 ปี	.3819		
16 ปีขึ้นไป	.7144*	.3325	

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 1-5 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป และ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป ในขณะที่อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับช่วงอายุราชการ 1-5 ปี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการนํานโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในด้านต่าง ๆ โดยมีสมมติฐานการวิจัยเป็นแนวทางในการทดสอบ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 112 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรตาม คือความสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยความสำเร็จ 4 ด้าน คือ (1) ด้านกายภาพ (2) ด้านศีล (3) ด้านจิต (4) ด้านปัญญา สำหรับตัวแปรอิสระมี 8 ตัวแปรคือ (1) ความชัดเจนของนโยบาย (2) ลักษณะของหน่วยงานที่นํานโยบายไปปฏิบัติ (3) ทรัพยากร (4) ทักษะของครู (5) การติดต่อสื่อสาร (6) สภาพแวดล้อมทางการเมือง (7) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และ (8) สภาพแวดล้อมทางสังคม

เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 ฉบับ จำแนกตามผู้บริหาร/ครู 1 ฉบับ ผู้ปกครอง 1 ฉบับ และนักเรียน 1 ฉบับ ได้เก็บข้อมูลที่โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เครื่องมือนี้ได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าหาความถูกต้องของการวัด (Validity) โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุดและได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วนำผลที่ได้ไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 for Windows ได้ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของผู้บริหาร/ครู เท่ากับ .9065 ของผู้ปกครองเท่ากับ .8187 และของนักเรียนเท่ากับ .7423 ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขคำถามบางข้อที่มีค่าเป็นลบให้มีความเหมาะสมและเข้าใจง่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ประสานงานกับครูใหญ่โรงเรียนทอสี เพื่อเป็นผู้กระจายแบบสอบถามไปยังครู ผู้ปกครองและนักเรียนแล้วทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่า mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) เพื่อต้องการตรวจสอบความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นที่ได้แสดงออกมาทำให้เกิดความแตกต่างกันกับคุณสมบัติส่วนบุคคลหรือไม่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไป

ปฏิบัติของครูกับผู้ปกครองใช้ค่า t-test ในการทดสอบ

ส่วนการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นใช้การวิเคราะห์เชิงพหุถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 for Windows

สรุปผลการวิจัย

1. ผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีแนวโน้มไปในทางที่ดี
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของหน่วยงานฯ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธมีแนวโน้มไปในทางที่ดี

การค้นพบ

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.9 เพศชายร้อยละ 23.1 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 32.7 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มีร้อยละ 30.8 ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 21.2 และอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.4 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 36.5 และต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15.4 ตามลำดับ ตำแหน่ง เป็นครูคิดเป็นร้อยละ 94.2 รองลงมาคือ ผู้บริหาร ร้อยละ 5.8 อายุราชการส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 6-15 ปี ร้อยละ 46.2 รองลงมาคืออายุราชการระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 30.8 และอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 23.1
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.0 เพศชายร้อยละ 30.0 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 46.7 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 26.7 ช่วงอายุ 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.3 เท่ากันตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 53.3 รองลงมาคือระดับ

ปริญญาโท ร้อยละ 26.7 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.0 อาชีพ ส่วนใหญ่รับราชการ ร้อยละ 36.7 รองลงมาคือธุรกิจส่วนตัวและเจ้าของกิจการ ร้อยละ 26.7 เท่ากันและอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 10.0 รายได้ ส่วนใหญ่รายได้ 20001 บาท ขึ้นไป รองลงมาคือช่วงรายได้ระหว่าง 10001-20000 บาท ร้อยละ 33.3 และต่ำกว่า 10000 บาท ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

1.3 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 70.0 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.0 อายุ นักเรียนส่วนใหญ่อายุ 11 ปี ร้อยละ ร้อยละ 36.7 รองลงมาคือนักเรียนอายุ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 และนักเรียนอายุ 12 ปี ร้อยละ 30.0 ตามลำดับ ระดับชั้นการเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 33.3 เท่ากันหมด

2. ผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ของครู ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

2.1 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างครูกับผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัญญา ด้านจิต และด้านศีล มีความคิดเห็นในระดับที่มาก ส่วนด้านกายภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองกับผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ เกี่ยวกับพฤติกรรม 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านปัญญา ด้านศีล ด้านจิตและด้านกายภาพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับพฤติกรรมที่น้อยเท่ากัน

2.3 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนกับผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ เกี่ยวกับพฤติกรรม 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าด้านศีล มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ส่วนด้านกายภาพ ด้านจิต และด้านปัญญา มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยเท่ากัน

2.3.1 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและอายุราชการของกลุ่มตัวอย่างครูที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.3.2 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของพฤติกรรมนักเรียนจากการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.3.3 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสำเร็จของพฤติกรรมนักเรียนจากการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เพศ อายุ และระดับชั้นเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.4 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างครูกับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มครูกับกลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้ปกครองมีความเชื่อว่าการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในโรงเรียนประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ของครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์พหุถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของหน่วยงานฯ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 63.4

4. วิเคราะห์ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ

4.1 จากการวิเคราะห์ระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรม 4 ด้าน ของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า ความคาดหวังโดยรวมของครูอยู่ในระดับที่มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านจิต ด้านปัญญา ด้านศีล และด้านกายภาพมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.2 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศและตำแหน่งของครูที่แตกต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษาและอายุราชการของครูที่แตกต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.1 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน ระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD) พบว่า

ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 กับช่วงอายุ 41-50 ปี ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป ในขณะที่ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี กับช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปี กับอายุ 51 ปีขึ้นไป

4.2.2 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน ระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD) พบว่า ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาโท และระดับปริญญาตรีกับระดับปริญญาโท ในขณะที่ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ระดับปริญญาตรีกับระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

4.2.3 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน ระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามอายุราชการของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD) พบว่า อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 1-5 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป และช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป ในขณะที่อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับช่วงอายุราชการ 1-5 ปี

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของผู้บริหารและครูโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

1.1 จากการศึกษาผลของการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ พบว่า มีแนวโน้มไปในทางที่ดี ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 1 หมายความว่า ผู้บริหารและครูที่นำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ ค่อนข้างเห็นด้วยว่านโยบายโรงเรียนวิถีพุทธประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ จากวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่กำหนดไว้ 4 ข้อ คือ นักเรียนมีลักษณะเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ นักเรียนบริโภค ใช้สอยปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้ การดูแลร่างกายและการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม 2) ด้านศีล (สังคม) นักเรียนมีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และสามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต 3) ด้านจิต

(จิตใจ /อารมณ์) นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณ มีจิตใจเมตตา กรุณา (เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน) ต่อกัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อุดหนุน ชยันหมั่นเพียร และมีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน 4) ปัญญา นักเรียนมีศรัทธาและความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา แสวงหาความจริง และใฝ่สร้างสรรค์พัฒนางานอยู่เสมอ และรู้เท่าทัน แก้ไขปัญหาชีวิตและการทำงานได้ด้วยสติปัญญา เมื่อแยกเป็นรายด้านเพื่อศึกษาการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายโรงเรียนวิถิพุทธเป็นรายชื่อ ได้ผลออกมา ดังนี้ การทำให้นักเรียนบริโภค ใช้สอย ปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้ การดูแลร่างกายและการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อมนั้นผู้บริหาร ครู เห็นว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง การทำให้นักเรียนมีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และสามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต การทำให้นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณ มีจิตใจเมตตา กรุณา (เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน) ต่อกัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อุดหนุน ชยันหมั่นเพียร และมีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน และการทำให้นักเรียนมีศรัทธาและความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา แสวงหาความจริง และใฝ่สร้างสรรค์พัฒนางานอยู่เสมอและ รู้เท่าทัน แก้ไขปัญหาชีวิตและการทำงานได้ด้วยสติปัญญา ผู้บริหารและครูเห็นด้วยว่าประสบความสำเร็จในระดับดีมาก

ในขณะที่ผู้ปกครองเห็นว่าวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถิพุทธทั้งด้านกายภาพ ด้านศีล ด้านจิตและด้านปัญญานั้นประสบความสำเร็จในระดับดีมาก

ส่วนพฤติกรรมนักเรียนได้มีพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น มีระดับการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในระดับที่น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าด้านศีล มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ส่วนด้านกายภาพ ด้านจิต และด้านปัญญา มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยเท่ากัน สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (2540: 9-19) ได้เสนอหลักของการศึกษาว่าแยกออกเป็น 3 ด้านโดยสอดคล้องกับองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจและปัญญา เรียกว่าไตรสิกขา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ศีล คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึงการพัฒนาพฤติกรรม ทางกาย และ วาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องมีผลดี สิ่งแวดล้อมที่เราเกี่ยวข้องสัมพันธ์มี 2 ประเภท คือ

1.1 สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ เพื่อนมนุษย์ (ในความหมายเดิมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งสัตว์อื่นทั้งหลายทั้งปวงด้วย)

1.2 สิ่งแวดล้อมทางวัตถุ ได้แก่ ปัจจัย 4 เครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยี

และสิ่งทั้งหลายที่มีในธรรมชาติ

2. สมมติ หมายถึง การฝึกฝนพัฒนาในด้านจิตใจมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนงและแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นแล้ว ก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามด้วย แม้ความสุขความทุกข์ในที่สุดก็อยู่ที่ใจ ยิ่งกว่านั้นปัญญาจะเจริญงอกงามได้ต้องอาศัยจิตใจที่เข้มแข็งสู้ปัญหา เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามที่จะคิดค้นไม่ทอดทิ้ง ยิ่งเรื่องที่ยากหรือพิจารณายาก หรือละเอียดลึกซึ้งก็ยิ่งต้องมีจิตใจที่สงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่านไม่พลุ่งพล่านกระวนกระวาย คือต้องมีสมาธิจึงจะคิดได้ชัดเจน เจาะลึกทะลุได้และมองเห็นทั่วตลอด จิตที่ฝึกดีแล้ว จึงเป็นฐานที่จะทำให้ปัญญาทำงานและพัฒนาอย่างได้ผล

3. ปัญญา หมายถึง การพัฒนาปัญญาซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็นตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด คนเราจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไร และแค่ไหน ก็อยู่ที่ว่าจะมีปัญญาชี้แนะหรือบอกทางให้เท่าใด และปัญญาเป็นตัวปลดปล่อยจิตใจให้ทางออกแก่จิตใจ เช่น เมื่อจิตใจอึดอัดมีปัญหาติดอยู่ พอเกิดปัญญารู้ว่าจะทำอย่างไร จิตใจก็โล่งเป็นอิสระได้

3.1 เมื่อเปรียบเทียบความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและอายุราชการของครูที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกันนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3.4 อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติของครูกับผู้ปกครองโดยใช้ค่า t-test พบว่า กลุ่มครูกับกลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้ปกครองมีความเชื่อว่าการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติในโรงเรียนประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนํานโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ มี 5

ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายได้ร้อยละ 63.4

2.1 สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า สภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดคิดของ ริปเลย์และแฟรงคลิน (Riply and Franklin. 1982 : 1) ได้กล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า มักต้องเผชิญกับปัจจัยหลายประการที่สำคัญมาก และอยู่นอกเหนือการควบคุม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่รวดเร็ว และฉับพลัน ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงได้ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (โสภา สังข์วรรณะ. 2542 : 67 ; อ้างอิงจาก Van Meter ; & Van Horn. 1975 : 446) ได้ชี้ให้เห็นว่า สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยมีผลต่อความสามารถและความเต็มใจของบุคคลที่จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการยอมรับปฏิบัติตามและตั้งใจทำงานตามนโยบาย แมสมาเนียน และ ซาบาร์เทียร์ (Mazmanian and Sabatier. 1980 : 21-35) ก็มีความเห็นเช่นเดียวกันต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว

2.2 การติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า การเลือกใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจคล้อยตามเนื้อหาสาระในสิ่งที่สื่อแล้วทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีพฤติกรรมเปลี่ยนทิศทางการที่ขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชิน นิวงษา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของครูอาจารย์ที่มีสถานภาพต่างกัน จำนวน 99 รูป ผลการวิจัยพบว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่หาง่ายและเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทุกคนมองเห็นได้ชัดและใช้สื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับแผนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้นและทำการทดสอบผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและ บลูมและบัวดอน (Bloom and Bourdon. 1980 : 13) กล่าวว่า บทเรียนที่ปรากฏบนจอของคอมพิวเตอร์ซึ่งใช้เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งเริ่มตั้งแต่การแนะนำการเรียน บทเรียนจะเริ่มจากง่าย ๆ แล้วเพิ่มความยากขึ้น มีคำถามที่เน้นความเข้าใจพร้อมทั้งคำติชม ในลักษณะของของ

เสียงหรือคำพูด เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทก็จะมีการสรุปความคิดรวบยอดและประเมินผล ให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน สอดคล้องกับ ทศพร ประเสริฐสุข (2525 : 96) ที่เสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การใช้สื่อ วิธีการสอนต่าง ๆ ก็สามารถเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียนได้ สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2.3 ลักษณะของหน่วยงานที่นโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า การบริหารจัดการภายในหน่วยงานไม่ชัดเจนไม่มีสายการบังคับงานที่แน่นอนมีผลต่อการทำงานให้สำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การศึกษาครั้งนี้มุ่งหมายเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ และครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส จำนวน 133 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดองค์กรโรงเรียนไม่ชัดเจน งานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ไม่มีการวางแผนงานไว้อย่างล่วงหน้า มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

3. ความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธมีแนวโน้มไปในทางที่ดี

3.1 การวิเคราะห์ระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ ความคาดหวังโดยรวมของครูอยู่ในระดับที่มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านจิต ด้านปัญญา ด้านศีล และด้านกายภาพมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน จะยอมรับสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน เมื่อมีค่า Sig. มากกว่าหนึ่งด้าน จะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD)

3.2.1. เปรียบเทียบระดับความความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศและตำแหน่งของครูที่แตกต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษาและอายุราชการของครูที่

แตกต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.2. เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและอายุราชการของครูที่ต่างกันนั้น มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้เทคนิค Least – Significant Different (LSD) ได้ผลลัพธ์ ดังนี้

3.2.2.1 ครูที่มีช่วงอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 ปีและช่วงอายุ 41-50 ปี, ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป ในขณะที่ช่วงอายุของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ช่วงอายุ 21-30 ปี กับช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี กับช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปี กับอายุ 51 ปีขึ้นไป

3.2.2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาโท และระดับปริญญาตรีกับระดับปริญญาโท ในขณะที่ระดับการศึกษาของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรี

3.2.2.3 ครูที่มีอายุราชการต่างกันมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน พบว่า อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 1-5 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป และ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป ในขณะที่อายุราชการของครูมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ ช่วงอายุราชการตั้งแต่ 6-15 ปี กับช่วงอายุราชการ 1-5 ปี สอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (Anderson 1995 : 15-33) ศึกษาผลของบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนต่อการเรียนรายบุคคล พบว่า ความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

จากการสัมภาษณ์ คุณบุษผาสวัสดิ์ รัชชตาตนันท์ ครูใหญ่โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2549 เวลา 09.00 – 10.15 น. พบว่า การนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ “ประสบความสำเร็จ” อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นความชัดเจนของนโยบาย สายการบังคับบัญชาภายในหน่วยงานมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ถูกต้องและนำไป

ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรโดยเฉพาะด้านงบประมาณนั้นจะมีผลกระทบค่อนข้างมาก เมื่องบประมาณน้อยก็กระทบถึงบุคลากรบุคคล ซึ่งในที่นี้คือ ครู เพราะว่าที่โรงเรียนทอสี ให้ครูมาก เพราะต้องการคุณภาพมากกว่าปริมาณ อุปกรณ์ขาดแคลนบ้างแต่จะใช้สภาพแวดล้อมใกล้ตัวเข้ามาเป็นสื่อช่วยเสริม ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ทักษะคติโดยเฉพาะของผู้บริหารและครู คือทุกคนเห็นปัญหาของสังคมแล้วอยากจะเข้ามาช่วยกันแก้ไข จึงเกิดแรงบันดาลใจและศรัทธา ศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศรัทธาในพระรัตนตรัย มีอุดมการณ์ไปในทิศทางเดียวกัน การติดต่อสื่อสารไปยังผู้ปกครอง เป็นเรื่องที่ได้ค่อนข้างดี ทางโรงเรียนจะสรุปวิเคราะห์ผลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกอาทิตย์ ส่วนในเรื่องของเศรษฐกิจและสังคมนั้นเป็นปัญหาอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งถือว่าทางโรงเรียนพอรับไหวแต่ด้านการเมืองนั้นมีผลกระทบมากที่สุดที่กระทรวงการศึกษาอนุญาตให้เปิดโรงเรียนอินเตอร์ ทำให้มีผลกระทบมาก ทั้งจำนวนนักเรียนลดลงเมื่อจำนวนนักเรียนลดลงก็หมายความว่ารายได้ต่อหัวนักเรียนของโรงเรียนก็ลดลงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและ สังคม มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถิพุทธไปปฏิบัติ บ่อยครั้งที่ฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหารมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล ความผูกพันของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่มีต่อนโยบายมักเปลี่ยนแปลงไป การขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจึงมักเป็นเงื่อนไขที่นำมาซึ่งอุปสรรคของนโยบายนั้นไม่มากนักน้อย เพราะปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน และอยู่นอกเหนือการควบคุม เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นย่อมส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรจะมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่มีความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ข้างใดข้างหนึ่ง มีบทบาทเข้ามาสารต่อหากเกิดการเปลี่ยนทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้นโยบายนี้ดำเนินการต่อไป

ด้านการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การและการปฏิบัตินับว่ามีความสำคัญมาก การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายที่เขาจะปฏิบัติ เพื่อให้รู้ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของนโยบายนั้น เขาจะต้องทำอะไร เขาจะต้องรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องทำ โดยใช้วิธีการติดต่อสื่อสารตามโครงสร้างองค์การอย่างถูกต้องแม่นยำ ในกรณีของการสื่อสารติดต่อมาจากหลายแหล่ง ควรต้องให้ข้อมูลจากแต่ละแหล่งนั้นสอดคล้องกันด้วย มิฉะนั้นแล้วจะก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติได้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ห่างไกลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำ

กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ

ด้านหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ

ควรกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง การกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานควรชัดเจน และปฏิบัติได้จริง

ควรจัดการประชุมระดับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อชี้แจง มอบหมายงาน และให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนช่วยในการกำหนดภารกิจการดำเนินงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติจะเข้าใจปัญหาได้ดี การมีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจจะช่วยให้การทำงานมีความรอบคอบ ลดการเกิดปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการทำงานได้ และ

ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเชื่อมโยง ข้อมูลที่เกี่ยวกับวิถิพุทธควรเป็นข้อมูลเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยโรงเรียนวิถิพุทธครั้งต่อไป ดังนี้

ควรต้องขยายแนวทางและขนาดของการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติม ดังนี้

1. อาจทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่รัฐดำเนินการกับเอกชนดำเนินการ เพื่อหาความต่างวาระระหว่างรัฐกับเอกชน มีหลักในการบริหารงานต่างกันอย่างไร และประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยอย่างไร แค่นั้น

2. อาจเพิ่มปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น และเพิ่มขนาดพื้นที่ที่ทำการศึกษา และ

3. การศึกษาควรครอบคลุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติ และกระบวนการในการน่านโยบายไปปฏิบัติด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอ้างอิงในระดับกว้างต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชยปัญญา.(2544) . *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ : ซี เค แอนด์ โฟโต้ สตูดิโอ.
- คณะกรรมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. (2546). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.moe.go.th/5TypeSchool/school_bud.htm. วันที่สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2547.
- จำนงค์ ร่มเย็น. (2540). *บทบาทของพระญาณวิเทศ (หลวงพ่อดูณ ปรีสุทโธ) กับการพัฒนาชุมชนในเขต อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมชัย สุวรรณรัตน์. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบของนักเรียน นักศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- “ชุมชนบ้านไทร้อย” โรงเรียนวิถีพุทธ แห่งพิษณุโลก.(2547/ เมษายน).*วารสารวงการศึกษา*. 1 (4) : 28-30.
- ชุติมา ปัญญาพินิจนุกร.(2540).*รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธ และการเน้นปัญหาเป็นหลัก*. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข. (2542). *ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะ หลักสูตรการพัฒนาคิดให้ เกิดปัญญาและสันติสุข (ฉบับย่อ)*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ด.ญ.14 พิกัญญา เชื้อขันหมะ 3 นักเรียน .(2548). *ไทยรัฐ*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.thairath.co.th/thairath1/2548/page1/sep/14/p1_8.php. วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2548
- เต็มใจ ศรีนวล.(2547/ มกราคม - มีนาคม).*โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนแห่งความหวังของสังคมไทย*. *วิทยาจารย์*. 102 (4) : 19-23.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2525). *การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรเมศวร์ ภูมุลเมือง. (2544). *การจัดการศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2505-2542*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.

- พระเทพอุตร พรธรรมาภรณ์. (2546). ปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์. (2543). การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสินสมุทร พลจันทร์. (2544). ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาเสรี เผ่ากันทะ. (2547). การศึกษาความโกรธและการฝึกอบรมตามแนวพุทธวิธีเพื่อลดความ
โกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิต มัธยม กรุงเทพมหานคร. ปริญญา
นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระชิน นิวงษา. (2544). การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญ ศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต).(2540).พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สวนทองถิ่น.
- ไพรัช สู่แสนสุข,บรรเจอดพร รัชนีพันธ์. (2546/1 พฤษภาคม - มิถุนายน).สู่เส้นทางโรงเรียนวิถีพุทธ.
วารสารไทยแลนด์ เอ็คดูเคชั่น. 3 (28) : 18-25.
- ไพรัช สู่แสนสุข,บรรเจอดพร รัชนีพันธ์. (2546/ กรกฎาคม). โรงเรียนวิถีพุทธ.วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน : 23-26.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2547). โรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ม.4 ไทรม ม.1 ถ่ายประจาน ชิงฟ้าในวร.(2548). ไทยรัฐ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
http://www.thairath.co.th/thairath1/2548/page2/sep/14/p2_2.php. วันที่สืบค้น
16 กันยายน 2548
- เรื่องดีดี..จากธรรมะไทย. (2547).โรงเรียนวิถีพุทธ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.dhammathai.org/articles/buddhistschool.php>. วันที่สืบค้น
3 พฤศจิกายน 2547.

วรเดช จันทรศร. (2541). การนํานโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อก และการพิมพ์ จำกัด.

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ทางสู่ชีวิตดีงามในโรงเรียนวิถีพุทธ.(2547/ กรกฎาคม). *สานปฏิรูป*. 7 (75) : 20-23.

สุรพร เลี่ยนสลาย. (2539). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการพัฒนา). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร. ถ่ายเอกสาร.

โสภา สังข์วรรณะ. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (รัฐศาสตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

เสถียร หอมขจร. (2543). *เอกสารอ่านประกอบวิชา PS 711 : การนํานโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2547). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สังคมใกล้เดรัจฉาน แฉเข้มขึ้นวันละ12ราย.(2548). *สนุก!สุดฮิต*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://talk.sanook.com/hot/hot_03045.php . วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2548

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 8 . (2548). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.inspect8.moe.go.th/Nayobay.htm> . วันที่สืบค้น 1 ตุลาคม 2548

อี้อาไ้หนูกทม. 4 ขวบชดสุราแล้ว.(2548). *ไทยรัฐ*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.thairath.co.th/thairath1/2548/page1/sep/13/p1_9.php. วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2548.

ภาษาอังกฤษ

Anderson, M J. (1995, Marh). “Effects of Classroom Social Climate on Individual Learning,” *Americain Education Research Journal*. 7 (1) : 15-33

Del Monte,Kathleen E. (2001). *An analysis of policy implementation: Stakeholder participation on school advisory councils in a Florida school district*. (Online). Available :<http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3041101>. Retrieved February 4, 2005.

- Gelderman, Gregory J. (2004). *Elementary school. Principals' perceptions of constructivist pedagogy and student achievement in Washington State*. (Online). Available : [http:// wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9939043](http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9939043). Retrieved January 28, 2005.
- Lucen, Anusha. (2003). *Tracing the implementation trajectory of an education policy: The case of Whole School Evaluation (South Africa)*. (Online). Available : <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/715409>. Retrieved February 4, 2005.
- Pressman, Jeffrey, & Aron B. Wildavsky.L. (1973) . *Implementation*. Berkeley : Univ. of California Press.
- White, Kristine Ann. (1999). *Policy design versus policy implementation : An analysis of issues associated with school reform in special education*. (Online). Available : [http:// wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9939043](http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9939043). Retrieved February 4, 2005.
- Witte, Kenneth Allan. (2002). *Technology policy implementation in a California Central Valley adult school*. (Online). Available : [http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit /3093936](http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3093936). Retrieved February 4, 2005.

ภาคผนวก

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ :
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

ขอให้ท่านผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในโครงการ ตอบแบบสอบถามตามรายละเอียด ดังนี้

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบาย “โครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”

- ด้านความชัดเจนของนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ
- ด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- ด้านทรัพยากร
- ด้านทักษะของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
- ด้านการติดต่อสื่อสาร
- ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ตอนที่ 3 ผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ความคาดหวังของครูหลังนักเรียนที่จบจากโรงเรียนวิถีพุทธ

ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับตัวท่าน และทำเครื่องหมายลงในช่องที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง เพราะความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์มาก เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลประกอบในการปรับปรุงและสนับสนุนนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

พระมหาอดิศร อภิขุชยานนุโท (หนันคำจร)
นิสิตปริญญาโท วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงใน () หรือกรอกข้อความในช่องที่กำหนดให้ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() 21-30 ปี () 31-40 ปี () 41-50 ปี
() 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () ปริญญาโท

4. ตำแหน่ง

() ผู้บริหาร () ครู
() ตำแหน่งอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. อายุราชการ

() 1-5 ปี () 6-15 ปี () 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนํานโยบาย “โครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ :
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนทอสี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมายถูกต้อง (✓) ลงในช่องที่กำหนดตาม
ความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. มีการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการโรงเรียน วิถีพุทธก่อนนำไปปฏิบัติจริง					
2. วัตถุประสงค์โรงเรียนวิถีพุทธ 4 ข้อนี้ แต่ละข้อท่านคิดว่่ากำกวม คลุมเคลือ ยากต่อการนำไปปฏิบัติเพียงใด					
2.1 ด้านกายภาพ					
2.2 ด้านศีล (สังคม)					
2.3 ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์)					
2.4 ด้านปัญญา					
6.หน่วยงานของท่าน มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป ทำงานได้ช้า					
7.การเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ยึดหยุ่นได้ ตามความเหมาะสม					
8.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
9.สนับสนุนให้มีกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติด เช่น โครงการเทเหล้า เมาบุญรี					
10.ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น เข้าค่ายพุทธบุตร					
11. งบประมาณที่โรงเรียนได้รับมีความเพียงพอต่อการ ปฏิบัติงานในโรงเรียนวิถีพุทธ					
12. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนมี อย่างเพียงพอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13.มีจำนวนครูเพียงพอที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียน					
14.ท่านเห็นด้วยเพียงใดว่า การจัดการเรียนการสอนแบบวิถี พุทธสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีสุข					
15.ท่านเห็นว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามา สอนในโรงเรียนไม่สามารถทำให้เด็กเป็นคนดีได้					
16.ท่านเห็นว่าโรงเรียนวิถีพุทธนี้ ไม่จำเป็นต้องนิมนต์ พระสงฆ์มาสอนในโรงเรียนก็ได้					
17.ท่านเห็นว่าถ้าทุกคนมีศีล 5 เป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิตจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมลดลง					
18.ท่านเห็นด้วยเพียงใดว่า โรงเรียนวิถีพุทธสามารถทำ ให้เด็กมีจรรยาบรรณเรียบร้อยดีงาม					
19.การแจ้งข่าวรูปแบบการเรียนการสอนวิถีพุทธไปยัง ผู้ปกครองมีน้อยเกินไป					
20.นักเรียนเข้าใจศัพท์ทางพุทธศาสนาที่ครูใช้สอนเป็นอย่างดี					
21.นักเรียนเข้าใจการเวียนธูปและสืบทับวิถีพุทธได้เป็นอย่างดี					
22.การเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาน้อยๆ มีผลต่อการสนับสนุนนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ					
23.ท่านเห็นด้วยเพียงใดว่า นักการเมืองที่ทำชั่วแล้วได้ดี อาจจะเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมได้					
24.กระแสวัตถุนิยมเป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงานตามนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
25.ท่านเห็นด้วยเพียงใดว่า สถานเริงรมย์ตั้งใกล้โรงเรียน ไม่มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ					
26.การโฆษณาเหล่า นุหรี่ สิ่งเสพติดอื่นๆ ตามสื่อต่าง ๆ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ					

ตอนที่ 3 ผลของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ

หลังจากโครงการโรงเรียนวิถีพุทธดำเนินการมาได้ระยะหนึ่งแล้ว ในฐานะที่ท่านคลุกคลีกับนักเรียน รวมทั้งจากเสียงสะท้อนจากผู้ปกครองและการสังเกตพฤติกรรมโดยรวมของเด็กแล้ว ท่านคิดว่า โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น หรือไม่ประสบความสำเร็จเลย

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมายถูกต้อง (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
27.นักเรียนโดยทั่วไปชอบรับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น พิซซ่า ฮีตด็อก					
28.นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รักษาความสะอาดของร่างกาย					
29.นักเรียนส่วนใหญ่แต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย					
30.นักเรียนช่วยกันรักษาดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน เช่น ดูแลต้นไม้ เก็บเศษขยะ					
31.นักเรียนชอบรังแกสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว เมื่อมีโอกาส					
32.นักเรียนชอบลักเล็กขโมยน้อยเมื่อมีโอกาส เช่น ดินสอ ยางลบ เงิน ฯลฯ					
33.เมื่อนักเรียนทำผิดชอบแก้ตัวโดยไม่มีเหตุผล					
34.นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง					
35.นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและส่งงานภายในเวลาที่กำหนด					
36.นักเรียนสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง เช่น ทำการบ้าน ล้างแก้วน้ำดื่ม					
37.นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน					
38.นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ให้กับผู้อื่น เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ ขนม ฯลฯ					

ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
39.นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จโดยไม่บ่น					
40.นักเรียนส่วนใหญ่อารมณ์ดี สนุกสนานเสมอ					
41.นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ คนเดียว					
42.เมื่อนักเรียนส่วนใหญ่เห็นพระสงฆ์สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม					
43.นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดทุกชนิด เช่น เหล้า บุหรี่ ฯลฯ					
44.นักเรียนมักจะเข้ามาถามเกี่ยวกับบทเรียนที่ตนสงสัยหรือไม่เข้าใจ					
45.นักเรียนชอบค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาทำรายงานส่งเสมอ					
46.นักเรียนรู้จักใช้ความคิดไตร่ตรองในการแก้ไขปัญหา					

ตอนที่ 4 ความคาดหวังของครูหลังนักเรียนจบจากโรงเรียนวิถิพุทธ

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถิพุทธไปปฏิบัติ ซึ่งทำหน้าที่สอน ท่านมีความเชื่อมั่นว่าผู้ได้รับการเรียนการสอนอย่างวิถิพุทธ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปประยุกต์และใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปนี้อย่างได้ผลมากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมายถูกต้อง (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความเชื่อมั่น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
47.บริโภค ใช้สอยปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้					

ข้อความ	ระดับความเชื่อมั่น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
48.ดูแลร่างกายและการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อยถูกกาลเทศะ					
49.ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อม					
50.ยึดหลักศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต					
51.มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา					
52.สามารถพึ่งตนเองได้หรือทำงานเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต					
53.มีความกตัญญู รู้ตอบแทนคุณ					
54.มีจิตใจเมตตา กรุณา(เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน)ต่อกัน					
55.ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร					
56.มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน					
57.มีศรัทธาและความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย					
58.รู้บาป-บุญ คุณ-โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์					
59.ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา แสวงหาความจริง และใฝ่สร้างสรรค์พัฒนางานอยู่เสมอ					
60.รู้เท่าทัน แก้ไขปัญหาชีวิตด้วยสติปัญญา					

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง ผลของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

คำชี้แจง

จากการที่เด็กในปกครองได้เข้าเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ระยะหนึ่งแล้ว ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปกครองของเด็ก ได้คลุกคลีกับเด็กเป็นการส่วนตัวมากที่สุด ท่านสังเกตเห็นพฤติกรรมบุตรของท่านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร (กรุณาพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมายถูกต้อง ✓ หน้าข้อที่ตรงกับตัวท่านและเติมข้อความลงใน.....ตามความเป็นจริง)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ปกครอง

1. เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

- ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี
☐ 51 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาในปัจจุบัน

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท

4. อาชีพ

- ☐ รับจ้าง ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ รับราชการ
☐ เจ้าของกิจการ

5. รายได้

- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท
☐ 10,001-20,000 บาท
☐ 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเด็กในปกครอง

คำชี้แจง

ขอให้ผู้ปกครองอ่านพิจารณาข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กนักเรียนในปกครองแล้ว
ทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.นักเรียนโดยทั่วไปชอบรับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น พิซซ่า ฮ็อตด็อก					
2.นักเรียนไม่รักษาความสะอาดของร่างกาย					
3.นักเรียนส่วนใหญ่แต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย					
4.นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ดูแลต้นไม้					
5.นักเรียนชอบรังแกสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว เมื่อมีโอกา					
6.นักเรียนชอบลักเล็กขโมยน้อยเมื่อมีโอกา					
7.เมื่อนักเรียนทำผิดชอบแก้ตัวโดยไม่มีเหตุผล					
8.นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง					
9.นักเรียนมีเวลารว่างจะช่วยงานผู้ปกครองเสมอโดยไม่ต้องบอก					
10.นักเรียนสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง เช่น ทำการบ้าน ล้างแก้วน้ำดื่ม					
11.นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน					
12.นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ให้กับผู้อื่น เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ ขนม ฯลฯ					
13.นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จโดยไม่บ่น					
14.นักเรียนส่วนใหญ่อารมณ์ดี สนุกสนานเสมอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15.นักเรียนพูดน้อย ชอบเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ คนเดียว					
16.เมื่อนักเรียนเห็นพระสงฆ์สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม					
17.นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น เหล้า บุหรี่ เทียวกลางคืน ฯลฯ					
18.นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ชอบซักถามสิ่งต่าง ๆ รอบตัว					
19.นักเรียนชอบค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น เข้าห้องสมุดอ่านหนังสือ เข้าอินเทอร์เน็ต					
20.นักเรียนรู้จักใช้ความคิดไตร่ตรองในการแก้ไขปัญหา					

เจริญพรขอบคุณผู้ปกครองทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แบบสอบถามนักเรียน เรื่อง ผลของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

คำชี้แจง

ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องว่าง และเติมข้อความตามรอยบุ (.....) ที่เตรียมไว้ให้ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเอง ฉะนั้น โปรดตั้งใจอ่าน และตอบคำถามตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. ขณะนี้ อายุ..... ปี
3. ขณะนี้เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่

ตอนที่ 2 ผลของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

คำชี้แจง

ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนและที่นักเรียนทำบ่อยที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ข้าพเจ้าชอบรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น นม ผักและผลไม้					
2.ข้าพเจ้าชอบรับประทานอาหารประเภทพืชผัก แมคโดนัลด์ ฮีตด็อก					
3.ข้าพเจ้าแปรงฟันวันละ 2 ครั้ง คือตอนเช้าและก่อนนอน					
4.ข้าพเจ้าอาบน้ำก่อนไปโรงเรียนทุกวัน					
5.ข้าพเจ้าแต่งกายสุภาพเรียบร้อย					
6.ทุกครั้งที่เราเห็นขยะหล่นในบริเวณโรงเรียน ข้าพเจ้าจะเก็บไปทิ้งเสมอ					
7.ข้าพเจ้าชอบร้องแกสโต้ว์เสียง เช่น สุนัข แมว เมื่อมีโอกาส					

ข้อความ	บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8.ก่อนที่ข้าพเจ้าจะหยิบของเพื่อนมาใช้จะต้องบอกก่อนเสมอ					
9.บางครั้งข้าพเจ้านำกระเป๋านักเรียนของเพื่อนไปซ่อนแล้วบอกว่าไม่ได้นำไป					
10.ข้าพเจ้าเคยเก็บกระเป๋าสตางค์ได้แล้วนำไปให้คุณครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ					
11.ข้าพเจ้าโดดเรียนในรายวิชาที่ไม่ชอบ					
12.ก่อนไปโรงเรียนข้าพเจ้าจะสวัสดีคุณพ่อ-คุณแม่เสมอ					
13.ข้าพเจ้าทำการบ้านด้วยตัวเองเสมอ					
14.เวลาแม่ทำความสะอาดบ้านข้าพเจ้าจะเล่นเกมสตั๊ด โดยไม่เข้าไปช่วย					
15.ข้าพเจ้าแบ่งขนมให้เพื่อนทานด้วยเป็นประจำ					
16.บางครั้งข้าพเจ้าให้เพื่อนยืมหนังสืออ่าน					
17.ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจเมื่อเห็นเพื่อนถูกครูทำโทษ					
18.ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเวลาครูสอน					
19.ข้าพเจ้าชอบอยู่เงียบ ๆ คนเดียว					
20.ข้าพเจ้าไหว้พระสวดมนต์ทุกวันเป็นประจำ					
21.ช่วงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา ข้าพเจ้าจะทำบุญตักบาตรเสมอ					
22.เวลาครูสอน ข้าพเจ้าตั้งใจฟังให้เข้าใจ จะทำให้ทำข้อสอบได้ดี					
23.เวลาว่างข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือ					
24.เวลาพักเที่ยงข้าพเจ้าวิ่งไล่หยอกกันในห้องเรียนเสมอ					
25. ข้าพเจ้าแนะนำให้เพื่อนหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด เช่น การสูบบุหรี่และดื่มสุรา					

เจริญพรขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แนวสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
สถานที่สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี.....เวลา.....

2. คำถามที่สัมภาษณ์

2.1 ท่านเห็นว่าการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติ “ประสบความสำเร็จ” มากน้อยเพียงใด

.....
.....

2.2 ความสำเร็จของโครงการฯ มีสาเหตุมาจากอะไรเกื้อหนุน

.....
.....

2.3 ท่านเห็นว่า ปัญหาของการนำนโยบายโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไปปฏิบัติคืออะไร

.....
.....

2.3.1 และปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร

.....

2.3.2 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นอย่างไร

ว.....

2.3.3 การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นอย่างไร

.....

.....

2.4 ท่านมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร

.....

.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหาอดิสร อภิขุชยานนุโท (หนั่นคำจร)
วันเดือนปีเกิด	9 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดภาชี เอกมัย 23 คลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑ 10110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	กรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดภาชี ครูสอนจริยธรรม ณ ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดภาชี ครูสอนจริยธรรมโรงเรียนแจ่มจันทร์ ครูสอนจริยธรรมโรงเรียนวัดภาชี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	อนุปริญญาศิลปศาสตร การพัฒนาชุมชน จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2546	ครุศาสตรบัณฑิต บริหารการศึกษา จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2549	ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ